

Komunistaellenesség az EP-ben

Egyformán kell elítélni a náciizmust és a kommunizmust, mert mindkettő zsarnoki, gyilkos rendszer – az Európai Parlament (EP) brüsszeli székházában egy múlt heti konferenciának, valamint közmeghallgatásnak volt ez a központi üzenete. A konferenciát Tókés László EP-képviselő rendezte romániai és bulgáriai előadókkal, akik elsősorban a kommunizmus kisebbségellenes jellegét emelték ki. A közmeghallgatást az Európai Unió cseh elnöksége szervezte, ez a rendezvény általánosan próbálta számba venni a kommunizmus mai megítélését. Mindkét rendezvény azt a célt szolgálta, hogy előkészítsen egy olyan határozatot, melyben a szervezők reményei szerint az EP is elítéli a kommunizmus bűntetteit. A Krónika helyszíni riportja Brüsszelből. A kezdeményezés egyébként Csehországból indult. Tavaly júniusban egy Prágában tartott konferencia résztvevői fogadtak el nyilatkozatot az európai lelkiismeret és a kommunizmus ügyében. A Prágai nyilatkozatként emlegetett dokumentum aláírói – közöttük Václav Havel volt cseh köztársasági elnök, Vytautas Landsbergis, Litvánia volt államfője, Joachim Gauck, az egykori keletnémet politikai rendőrség,

a Stasi levéltárának volt szövetségi biztosa – leszögezték: nincs jövőjük azoknak a társadalmaknak, amelyek elhallgatják a múltat.

A neves politikusok hangsúlyozták, Európa csak akkor lesz egységes, ha képes egységesíteni a történelmét, elismerni, hogy a kommunizmus és a náciizmus közös örökség, és hajlandó őszinte és alapos vitát folytatni a múlt század valamennyi bűntettéről. Az aláírók azt is megemlézték, hogy a „kommunista múlt eltérő értékelése továbbra is Keletre és Nyugatra szakíthatja Európát”. A dokumentum szorgalmazta, hogy a kommunizmus nevében elkövetett bűnöket nyilvánítsák az emberiség ellen elkövetett bűnöknek, amiként a náci bűntettekkel tette a nürnbergi törvényszék, és Európa országai vezessenek be olyan törvényeket, amelyek alapján el lehet ítélni a kommunista bűntettek elkövetőit, és kárpótolni lehet a kommunizmus áldozatait. A dokumentum azt is szorgalmazta, hogy a Hitler és Sztálin megegyezését rögzítő Molotov-Ribbentrop paktum aláírásának napját, augusztus 23-át nyilvánítsák Európa-szerte a kommunista totalitárius rendszerek áldozatainak emléknapjává.

Fókás, énekes konkurencia

A romániai, erdélyi meghívottak számára már az Európai Parlament meglátogatása, a brüsszeli politikai munkával való ismerkedés is élményszámba megy. A látogató minduntalan azt érzi, Brüsszelt mindenki a világ egyik legfontosabb helyszínének tekinti. A szállodánk közelében Sri Lanka-i tamilok demonstráló tömege halad el. A népük elnyomása ellen tüntető több száz fős tömeget a rendőrségi autók, majd úttisztító járművek követik. Tíz perc múlva már egy-egy eldobott szórólap sem emlékeztet a felvonulásra. Az Európai Parlament előtti Luxemburg téren a fókák pusztítása ellen demonstrálnak a környezetvédők. Némelyikük fókának öltöztetve osztogat szórólapokat, mások a hátukra rögzített számítógép fejük fölötti képernyőjén megjelenő propagandafilmmel próbálják magukra irányítani a figyelmet. Az EP halljain, tanácsstermeiben események tucatja zajlik párhuzamosan. Egyik hallban egy tanácskozás vendégei koccintanak pezsgős poharakkal, kicsit tovább énekkar ad elő Schubert dalokat. Nincs is idő megtudni, milyen alkalomból, rohanni kell, mert ha valaki leszakad a csoportról, nehezen jut célba az üveglabirintusban.

Az erdélyi magyar meghívottaknak óhatatlanul is átfut a fején: ilyen konkurencia mellett kellene ráirányítani a Brüsszelben tevékenykedő politikusok figyelmét a kommunizmus örökségével kapcsolatos problémákra, vagy a sajátos kisebbségi kérdésekre. Reménytelennek tűnik a feladat. Szinte meg is lepődünk azon, hogy 60-70 ember is megfordul a Tókés László által szervezett konferencián, köztük megannyi EP-képviselő. A konferenciateremben nincsen elnöki pulpitus, nincsenek másodrangú résztvevők. Valamennyi szék előtt asztal, mikrofon, amikor a napirend engedi, bárki beleszólhat.

Az is újdonságszámba megy, hogy az előadások idején természet a kezében járja körbe a termet a ki- ▶

szolgáló személyzet. Tetszés szerint kávé vagy teát töltenek mindenkinek. A szomjúságot a valamennyi asztalra kitett ásványvízzel is enyhíteni lehet.

A kommunizmus kisebbségellenessége

Meglepődve állapítja meg az ember, hogy az ülésvezető Szilágyi Zsolt a cseh, bulgáriai török, angol résztvevők közül mindenkit ismer. Kiváló angol nyelvtudása odáig terjed, hogy szójátékokat is megenged magának. Tőkés László sem okoz csalódást. Mintha biztonságosabban beszélne angolul, mint románul. Megnyitóbeszédében a püspök a bukaresti törvényhozásban 2006-ban elfogadott Tismăneanu-jelentés alapján hangsúlyozza, a román kommunista rezsimnek kisebbségellenes jellege is volt. Azt sem hallgatja el, hogy napjainkban is megfigyelhetők a kommunista hatóságok homogenizáló politikájának a következményei.

Csendes László, a Szekuritáte Iratárát Vizsgáló Országos Tanács elnöke a romániai kommunizmus három korszakát különbözteti meg. Megállapítja, míg a kezdeti korszak kisebbségbarátnak tűnt, és a kisebbségek „egyenlőbbek voltak az egyenlők-nél”, az utolsó korszak erőteljesen nacionalista, kisebbségellenes jellegűt öltött. Schöpflin György fideszes európai parlamenti képviselő egyenesen úgy véli, a kommunizmus nacionalista jellege a Ceaușescu diktatúrában csúcsozott. Marius

Oprea, a Kommunizmus Bűneit Vizsgáló Intézet igazgatója szavait nagy érdeklődés övezi. Oprea elmondja, a régi rendszer politikai rendőrségének tagjai a rendszerváltás után is aktívak maradtak. Raluca Groseanu, a bukaresti intézet kutatója arról beszél, hogy kezdeményezték a Büntető Törvénykönyv kiegészítését az emberiség ellen elkövetett bűnök büntethetőségével. Románia ugyanis még a kommunista időkben aláírta azt az ENSZ-határozatot, amely a háborús bűnök és a tömeggyilkosságok mellett az emberiség elleni bűntetteket is elévülhetetlenekké nyilvánította.

Nagy Mihály történész a magyar történelmi egyházak kommunista elnyomásáról tart előadást. Elmondja, a kommunista állam nem akarta megszüntetni az egyházakat, csupán transzmissziós szíjként próbálta felhasználni azokat a saját propagandájában. Szerinte az egyházi javak elkobzása erőteljesebben sújtotta a kisebbségi egyházakat, hiszen ezek Erdélyben kiterjedt iskolahálózattal rendelkeztek. Sezgin Myumyun előadásából kiderül, Bulgáriában sem volt ez másképp. A bulgáriai török kisebbség erőszakos asszimilációja érdekében a bolgár kommunista hatalom a török neveket is bolgárosította. Dinu Zamfirescu, a Román Emigráció Intézetének igazgatója előadásában megemlíti, nagy mértékben sikeres volt a kommunista hatóságoknak az „új ember” megteremtésére irányuló igyekezete. Az emberek ugyanis ma is a hatalom

gyámkodását várják.

Andrei Oișteanu bukaresti egyetemi tanár, a Társadalmi Dialógus Csoport tagja azt hangsúlyozza, nincs különbség a náci terror és a kommunista terror között. Szerinte a nácizmus kommunisták általi elítélése és a kommunizmus náci általi elítélése is érvénytelen. E két rendszer ugyanis nem az elnyomó jellege miatt támadta a másikat.

A Krónika kérdésére Schöpflin György úgy véli, még nem megkérdőjelezte a kommunizmus elítélése. A szemmel láthatóan nagy tekintélynek örvendő professzor-képviselő elmondja, a nácizmus elleni kiterjedt fellépés is csak jó két évtizeddel a háború után indult. A Nürnbergi per csak a csúcvezetőket érintette. A képviselő azt is megjegyzi, ha az EP-ben nem is sikerül most elfogadtatni erre vonatkozó jelentést, 2011 elején a magyar, második felében pedig a lengyel elnökség következik. Akkor újra neki lehet veselkedni a feladatnak.

Az EU-elnökség ereje

A délutáni közmeghallgatás is azt jelzi, mennyivel nagyobb hangsúlyt kap egy téma, ha azt nem csupán egy képviselő, hanem egy egész ország, ráadásul az Unió soros elnöki tisztségét betöltő ország veti fel. A több száz férőhelyes tanács-teremben már tíz perccel a kezdés előtt sem lehet üléshelyet találni. A szervezők pedig táskányi könyvvel, katalógussal ajándékozzák meg a résztvevőket, amelyek mind a csehországi kommunizmus rémtetteit mutatják be. A Tőkés László meghívására jelen lévő egykori temesvári harcostársaknak hevesebben kezd dobogni a szívük, amikor a püspök az ő jelenlétükről is említést tesz beszédében. Olyanok figyelmére irányul ugyanis egy pillanatra rájuk, mint Jan Figel szlovák európai biztos, Alexandr Vondra cseh miniszterelnök-helyettes, vagy Alejo Vidal-Quadras EP-alelnök. A bukaresti felszólalók, Marius Oprea és Sorin Ilieșiu beszéde mintha túlzott optimizmust sugallna. Utóbbi azt hangsúlyozza, Románia az egyedüli kelet-európai ország, amelyben a parlament kutatók által összeállított hivatalos jelentésben is elítélte a kommunizmus bűneit. Arra biztatja a többi országok képviselőit, fogadjanak el hasonló jelentést parlamentjeikben.

Schöpflin György és Tőkés László a délutáni közmeghallgatáson

Alejo Vidal-Quadras EP-alelnök azt hangsúlyozza, hogy az EU alapjául szolgáló német-francia megbékélés sem történhetett volna meg a múlttal való őszinte szembenézés nélkül. A termet átlengő kommunistaellenes hangulat bizakodást gerjeszt a téma elkötelezettjeiben. Az csak később, a folyosóbeszélgetéseken derül ki, hogy szinte valamennyi résztvevő kelet-európai, és jobboldali meggyőződésű. A Nyugat és a keleti baloldal rokonszenvét még nem sikerült megnyerni.

Gazda Árpád, Krónika

**„Noha a kommunizmus áldatlan hatásai Románia valamennyi polgárát nemzetiségre való tekintet nélkül, egyazon módon érintették, néhány területen a kommunista hatások politikája különösképpen hátrányosan hatott a magyar kisebbség tagjaira, közösségi létét, illetve hagyományai, nyelvi és kulturális identitása megőrzését veszélyeztetve”
A Tismăneanu-jelentésből**

A brüsszeli kommunistaellenes hangulatot a román delegáció néhány demokrataliberalis párti (PDL) képviselője zavarta meg, akik kifogásolták Tőkés László megállapításait. A püspök Davyth Hicks, a Veszélyeztetett Európai Nyelvek központjának vezetője kérdésére a romániai magyarok jelenlegi helyzetére is kitért, és a román asszimilációs politika továbbéléséről beszélt. A csángómagyarok asszimilációját hozta fel példakén, megemlítvén, hogy az anyanyelvhasználatot a templomban megtagadják, az iskolában korlátozzák. Nicolae Vlad Popa EP-képviselő felemelt hangon jelentette ki: aki ma román asszimilációról beszél, meghamisítja a valóságot. Tőkés László válaszában megerősítette korábbi kijelentéseit. Példaként a székelyföldi ortodox és karmhatalmi térhódítást említette. Gál Kinga fideszes képviselő úgy vélte, a régi reflexek továbbélését tükrözi az is, hogy a román hatóságok megpróbálták megakadályozni Sólyom László magyar köztársasági elnök március 15-i romániai látogatását.

Tőkés László megnyitó beszéde

Szembenézés a kommunista múlttal – II.

Konferencia

„Kommunista múlt – Elyomott közösségek és az európai integráció”

Éppen egy esztendeje annak, hogy itt, az Európai Parlamentben sor került első tematikus konferenciánkra a kommunista múlttal való szembenézés tárgyában. Akkor olyan jeles szakemberek és európai képviselők részvételével kerestük közösen a választ a posztkommunista társadalmainkban tovább élő közelmúlt égető kérdéseire, mint Vytautas Landsbergis, Schöpflin György, Tunne Kelam, Renate Weber és Christopher Beazley – akik közül egyeseket ma is körünkben üdvözölhetünk.

Ez alkalommal, velük együtt külön is köszöntöm hazai barátainkat, akikkel röviddel ezelőtt Bukarestben sikerült találkozunk és egyeztetnünk közösen vállalt küzdelmünk, nevezetesen a **Prágai nyilatkozat** együttes képviselete tárgyában. Fogadják őszinte köszönetemet és elismerésemet azért, hogy a totalitárius világrendszerek büntetteinek a vizsgálata és elítélése rendjén a **kisebbségi etnikai és vallási közösségek** sajátos problémáinak külön is figyelmet szentelnek, és ennek köszönhetően a mostani tanácskozásunk megrendezésében aktív szerepet vállalnak.

Legutóbb, tavaly decemberben és idén februárban, két alkalommal is az **Európai Parlament** napirendjére került az alapvető emberi jogok, illetve a hagyományos nemzeti kisebbségek kérdése. Sajnos, a Parlament mindkét esetben

szűkkeblűen viszonyult ezekhez az egyetemes fontosságú ügyekhez. Az első esetben korlátozó jellegű határozat született, az utóbbi alkalommal pedig az iránta tanúsított általános ellenállásnak tulajdoníthatóan, mégcsak határozathozatalra sem kerülhetett sor a kisebbségi kérdésben.

Ebben az összefüggésben nézve igen fontos előrelépésnek számít, hogy most együtt tesszük vizsgálat tárgyává a kommunista rezsimek által elnyomott kisebbségi közösségek problémakörét, ezen belül is a romániai kisebbségek ellen elkövetett kommunista büntetteket.

Kisebbségi és egyházi vonatkozásban – szemben a történelem átírásának mindmáig használatos gyakorlatával – ugyancsak rendkívül fontos a múlt valóságának a hiteles feltárása, a nemzeti és a vallási/egyházi kisebbségek elnyomásának a leplezetlen bemutatása. Ezt a továbbiakban a kommunizmus áldozatait megillető erkölcsi és anyagi kártérítésnek kellene követnie, valamint annak, hogy egyszer s mindenkorra véget vessenek a folytatódó történelem-hamisításnak, hasonlóképpen a kisebbségeket sújtó diszkriminációnak és jogfosztásnak. Mindez nagymértékben hozzájárulna a többségi és kisebbségi viszonyok, illetve a többségi és kisebbségi egyházak, valamint az állam és az egyház közötti kapcsolatok tartós rendezéséhez, és szilárd alapját képezhetné egy igazi **megbékélésnek**.

A közép- és kelet-európai kommunista kormányok mindenféle nemzetiségű, ártatlan emberek millióit gyilkolták meg, másokat pedig súlyosan megkárosítottak azáltal, hogy durván megsértették emberi jogait. Az **Európai Néppárt 16. kongresszusán** (Brüsszel, 2004. február 4-5) elfogadott Határozat két értékelő bekezdése sokatmondóan beszédes a Romániában élő, mintegy kétfélmilliónyi magyarság vonatkozásában, akik: „etnikai alapon álló üldöztetést szenvedtek” és „vallási alapon álló üldözésben részesültek”.

A kommunizmus büntetteinek a leleplezése, ezen belül pedig a romániai nacionál-kommunista kisebbségellenes politika elítélése tekintetében úttörő jelentőségű a Románia Parlamentje által 2006-ban elfogadott **Tismăneanu-jelentés**, mely hivatalos formában elsőként ismeri el és tárja fel a kommunista rezsím magyarok ellen elkövetett bűncselekményeit.

A Tismaneanu jelentésre hivatkozva, **Traian Băsescu** államelnök a romániai kommunizmust „**bűnös és törvénytelen rezsimnek**” minősítette, az etnikai és vallási kisebbségek üldözését is figyelembe véve, annak nyilvános elítélését sürgette. **Márton Áront**, az erdélyi magyar Római Katolikus Egyház mártír püspökét a romániai kommunizmus áldozatai közé sorolta. Az etnikai hátrányos megkülönböztetések vonatkozásában, Băsescu elnök kiemelten szólt a **zsidók és németek** száműzéséről, nem hallgatva el azt a körülményt, hogy a román állam ezen kisebbségek tagjainak tízezreit dollármilliókért árusította ki Németországnak és Izraelnek.

A Jelentés megállapítja hogy: „Noha a kommunizmus áldatlan hatásai Románia valamennyi polgárát nemzetiségre való tekintet nélkül, egyazon módon érintették, néhány területen a kommunista hatóságok politikája különösképpen hátrányosan hatott a magyar kisebbség tagjaira, közösségi létét, illetve hagyományai, nyelvi és kulturális **identitása megőrzését** veszélyeztetve”.

A Jelentés kisebbségekről szóló fejezete szinte kizárólag a magyar közösséggel foglalkozik. A már említettek mellett, a Jelentés egyik jellemző következtetése az, hogy a **kommunista hatóságok tervszerűen törekedtek a magyarság gazdasági erejének megtörésére**.

A Jelentés szerint az oktatás kapcsán is azonosítani lehet olyan intézkedéseket, amelyek a **magyar iskolai rendszer**, „fokozatos beszűkítését, sőt megszüntetését célozták.” A Jelentés kiemeli a **magyar egyetem** megszüntetését, ami „mindmáig erőteljes kihatással van a kollektív köztudatra”.

A dokumentum említést tesz továbbá a Neamț és Bákó megyékben (Moldova) élő „mintegy hatvanezer magyar ajkú **Csángó** nyelvi identitásának elvesztéséről” is. A csángómagyarok helyzetét tekintve, napjainkban is megfigyelhetők a kommunista hatóságok homogenizáló politikájának drámai következményei.

Az elvetemült román politikai rendőrség, a **Securitate**, mindig alapos megfigyelés alatt tartotta a vallási **közösségeket**, mivel a kommunista társadalom lehetséges destabilizáló erőiként tartották számon őket. Ezek számítottak az egyetlen

olyan társadalmi struktúrának, amelyeket ideológiai összeférhetlenségük miatt nem sikerült teljes mértékben a román politikai rendszerbe integrálni.

Hogy gyengítsék az egyházak társadalomra gyakorolt befolyását, és hogy politikai eszközzé alacsonyítsák őket, a kommunisták az elnyomás, a korrupció, valamint az egyházi hierarchiába való beépülés módszereit alkalmazták velük szemben. Intézkedéseik nem csupán az egyházi vezetők eltávolítását célozták, hanem általában a keresztény értelmiségiekre is lesújtottak.

A második, lélekszámát tekintve legnagyobb egyház, a **Román Görög Katolikus Egyház** felszámolására 1948 őszén került sor. A **Román Ortodox Egyház** szóltalanul nézte, és papi hierarchiája nagyrészt támogatta a rezsimet, de ez a körülmény nem gátolta meg a kormányt abban, hogy az ő templomaikat is bezárja, némely vezetőjét pedig bebörtönözze. A romániai kommunista rendszerben a görög katolikusok üldözése azt is jelentette, hogy megfosztották őket jogaiktól és tulajdonuktól, hat püspöküket pedig meggyilkolták.

Az 1940-es évek végétől Romániában üldözték a lelkipásztorokat és közülük sokat bebörtönöztek. Egyik kirívó példa erre **Richard Wurmb-Brand**, a román evangélikus igehirdető esete, aki összesen 14 évet töltött börtönben. Utóbb *Megkínözva Krisztusért* című emlékiratában emlékezett meg az egyházi üldöztetésekről. Egy másik eset **Gheorghe Calciu-Dumitreasa** ortodox pap ügye volt, aki „Az Úr Serege” nevű tiltott mozgalom tagjaként 1963-ban a hírhedt pitesti börtönbe került. Bár 16 év fogságra ítélték, 1973-ban szabad lábra helyezték. 1979-ben Calciu atya szót emelt a Ceușescu-féle templom-

rombolások ellen. (Ceaușescu tönkretette Bukarest szívet, a történelmi Ortodox Egyház templomai áldozatul estek megalomániájának.) A Securitate letartóztatta és kegyetlenül megverte, majd újabb tíz év börtönbüntetésre ítélte őt.

A **Romániai Magyar Református Egyház** mártírjainak névsora is meglehetősen hosszú. Sok más mellett **Sas Kálmán** érmihályfalvi lelkipásztor esete érdemel említést, akit éppen ezelőtt ötven évvel, az 1956-os magyar forradalom ürügyén indított romániai magyarellenes bosszúhadjárat következményeképpen ítélték halálra. Sírjának helyét ma sem ismerjük, rehabilitálása pedig két évtized után is várat magára.

Romániában és más, volt kommunista államokban az etnikai kisebbségek és a kisebbségi egyházak valójában kétszeresen szenvedtek a kegyetlen ateista önkényuralom elnyomásától. Ezzel kapcsolatban még bőséges adathalmaz vár feldolgozásra. Ez tette szükségessé, hogy húsz esztendővel a kommunista diktatúra bukása után, ez alkalommal kiemelten foglalkozzunk ezzel a kérdéssel. Ide tartozik az a kezdeményezés is, hogy hazai történészek egy csoportja megbízatást kapott egy olyan, **önálló jelentés** elkészítésére, mely kifejezetten az erdélyi magyarság, valamint a magyar egyházak kommunista elnyomását és üldöztetéseit hivatott számbavenni.

Áldott legyen azoknak emléke, akik életük kockáztatásával vagy feláldozásával álltak ki az igazságért és a szabadságért. Régi adósságunkat törlesztjük, amikor róluk emlékezünk, és – példájukat követve – következetesen harcolunk az őket megillető **igazság- és jóvátételért**. Európa tartozik nekik és önmagának ezzel.

Nyilatkozat

A kommunista múlttal való szembenézés tárgyában, az Európai Parlamentben tartott konferencia résztvevői **közös nyilatkozatban** teszik közzé álláspontjukat és javaslatukat – a következők szerint:

- Egyetértünk abban, hogy a kommunista múlt, a volt keleti szovjet tömb országainak története Európa történetének a szerves részét képezi. Éppen ezért, az Európai Unió nem térhet ki az elől, hogy közös múltunk eme sötét korszakával szembenézzon. A hiteles történelmi megismerés kontinensük jelene és jövője szempontjából elengedhetetlenül fontos.
- Meggyőződésünk, hogy a vasfüggöny leomlását követően Európa nyugati országainak megelőző, ignoráns magatartásukkal szakítva, egyértelműen állást kell foglalniuk a totalitárius kommunizmus kérdésében. Erre a legalkalmasabb fórumként az Európai Parlament kínálgatik.
- Az Európai Közösségnek szakítania kell annak a „kettős mércének” a használatával, mely a **nácizmus** és a **kommunizmus** megítélésének ez eltérő voltában nyilvánul meg. Mindkét emberiség-ellenes diktatúra azonos elbírálást érdemel.

Mindezeket szem előtt tartva, az **igazságosság** és a **megbékélés** egymást feltételező követelményeiből kiindulva, javasoljuk a következőket:

1. Régi adósságát törlesztve, az Európai Parlament mértékadó határozatban mondjon ítéletet az Isten- és embertelen kommunista diktatúra felett.
2. Az Európai Parlament fogadjon el ajánlást arra nézve, hogy volt kommunista tagországokban készüljön **összesítő jelentés** a diktatúra által elkövetett bűntettekről (1), továbbá ezen országok kormányai nyújtsanak erkölcsi elégtételt a kommunizmus áldozatainak (2).
3. Az Európai Parlament szorgalmazza, hogy az érintett tagországok a törvény hatályával részesítsék **anyagi kártérítésben** a kommunizmus áldozatait, illetve leszármazottaikat.
4. Az Európai Parlament határozati úton szorgalmazza a volt kommunista rezsimek közszereplőinek az átvilágítását és a politikai életből való eltávolítását.
5. Az Európai Parlament tűzze ki a kommunizmus **Európai Emléknapját** vagy a nácizmus és a kommunizmus **Európai Emléknapját** – azzal a nemes céllal, hogy eme totalitárius diktatúra/diktatúrák bűntettei az emberiség életében soha többé ne ismétlődhessenek meg.

Brüsszel, 2009. március 18.

Tótkés László délutáni hozzászólása

Hogyan békél meg totalitárius örökségével Európa? Nyilvános meghallgatás az Európai Parlamentben

„Európai konferencia a totalitárius kommunizmus bűneiről: 20 év után”

A **Kommunizmus fekete könyvének** (1997) bevezetőjében **Stéphane Courtois** egy igen helyénvaló kérdést tesz fel: A kommunista rendszerek vonatkozásában miért nem történt soha semmi, ami a Nürnbergi perhez fogható? E kérdésre a magyar költő, **József Attila** szavaival válaszoljunk: „elegendő harc, hogy a múltat be kell vallani” – **de be kell vallani!**

Kelet- és közép-európai társadalmainkat és egyházainkat több mint negyven éven át **hallgatásra** ítélték az állami hatóságok – és gyakran ugyanúgy a nyugati politikai és egyházi testületek is. A legkevesebb, amit most megtehetünk, az az, hogy megszólalunk, és ami még ennél is fontosabb, hogy beszélni hagyjuk azokat, akik még közöttünk vannak, és akiknek szavai hitelesek, mert vállalták azt, amit leírtak és mondtak.

Ellen kell állnunk mindenféle ún. liberális történelmi relativizmus ferdtételeinek, amelyek megpróbálják **csökkenteni a kommunizmus borzalmait, a nácizmus, az apartheid rémségeivel** vagy akár a nemi megkülönböztetéssel hasonlítva össze, ily módon mindmáig megtagadva egy igazságos per lefolytatását a kommunista diktatúrák központosított gépezete által üldözöttek, megkínzottak és meggyilkoltak millióitól.

A romániai „antikommunista koalíció” Brüsszelben és Shöpfung György

Nincs béke igazság és jogosság nélkül – mondjuk Ésaías próféta-val (32, 16-18). Csak az igazság tesz szabaddá bennünket – idézzük János evangéliumát (8, 32). A „hazug békesség”, amelyről Jeremiás (6, 14) beszél, nem alternatíva. Ami a múlt bűneihez való viszonyulást illeti, a Dél-afrikai Köztársaság parlamentje az **Igazság és Megbékélés Bizottságának felállításával** mutat példát nekünk.

Hallgatásunkkal vagy cselekvés-képtelenségünkkel nem szabad a múlt bűneit elkövetők cinkosaivá válnunk; a bűnösökkel és tetteitársaikkal, a volt istentelen és embertelen rendszerrel nem szövetkezhetünk. Az általuk üldözöttek szenvedései, áldozataik emléke erkölcsi kötelességünk teszi a múlt feltárását, és személyi, erkölcsi, politikai és anyagi kártérítésre kötelezi az utókort.

A múltban gyökerező bonyolult viszonyok és nehéz kérdések megfejtése, a régi sebek begyógyítása, a mélyreható társadalmi, nemzeti, politikai és egyházi megbékélés, a volt kommunista országok társadalmának és egyházainak erkölcsi megtisztítása, az 1989-ben kezdődött társadalmi felszabadítás, a rendszerváltás és demokratikus átalakulás folytatása, mi több, az európai béke, biztonság és stabilitás megköveteli, hogy múltunkat rendezzük. Ebben az értelemben a múlttal szembenézni és megbirkózni – korunk „categoricus imperatívusza”.

Ennek a szükségszerűségnek és parancsoló igénynek tesz példás formában eleget a **Prágai Nyilatkozat**, mely – a nácizmushoz hasonlóan – a kommunizmussal való szembenézés ügyét széles körű, európai mozgalommá szélesíti, és azt az Európai Parlament lelkiismeretére helyezi.

Tavaly szeptemberi, első találkozásunk óta a Prágai Nyilatkozat képviselőjére vállalkozó **EP-kezdeményező csoport** nagy utat tett meg. Illesse elismerés ezért **Jana Hybas-kova** képviselőasszonyt és fáradságot nem ismerő, a nemes ügy iránt elkötelezett képviselőtársaimat.

Romániai és magyarországi vonatkozásban elégtétellel számolhatok be arról, hogy az eltelt időszak-

ban mi is teljes odaadással a prágai kezdeményezés mellé állottunk.

- Már a legelején benyújtottuk szövegmódosításainkat a Nyilatkozathoz, különös tekintettel az **1956-os magyarországi forradalomra**, valamint az **1989-es romániai antikommunista népfelkelésre**.

- A magyarországi kollegákkal együtt, majd a Kommunizmus Büntetteit Vizsgáló Intézettel összefogva, magyar és román nyelven is újtárá indítottuk a Nyilatkozat támogatására irányuló **aláírásgyűjtést**.

- Február végén a román civil szféra képviselőivel Bukarestben rendeztünk tanácskozást, és létrehoztunk egy **koalíciót** a Prágai Nyilatkozat támogatására.

- Február 25-én, a Kommunizmus Áldozatainak Emléknepjén alkalmi konferencia és megemlékezés keretében idéztük fel a keleti diktatúra hőseinek és mártírjainak emlékét.

- Múlt év szeptemberében a romániai Aradon és Temesváron rendeztünk konferenciát, illetve megemlékezéseket a **Ceausescu-féle falurombolással** szembeni

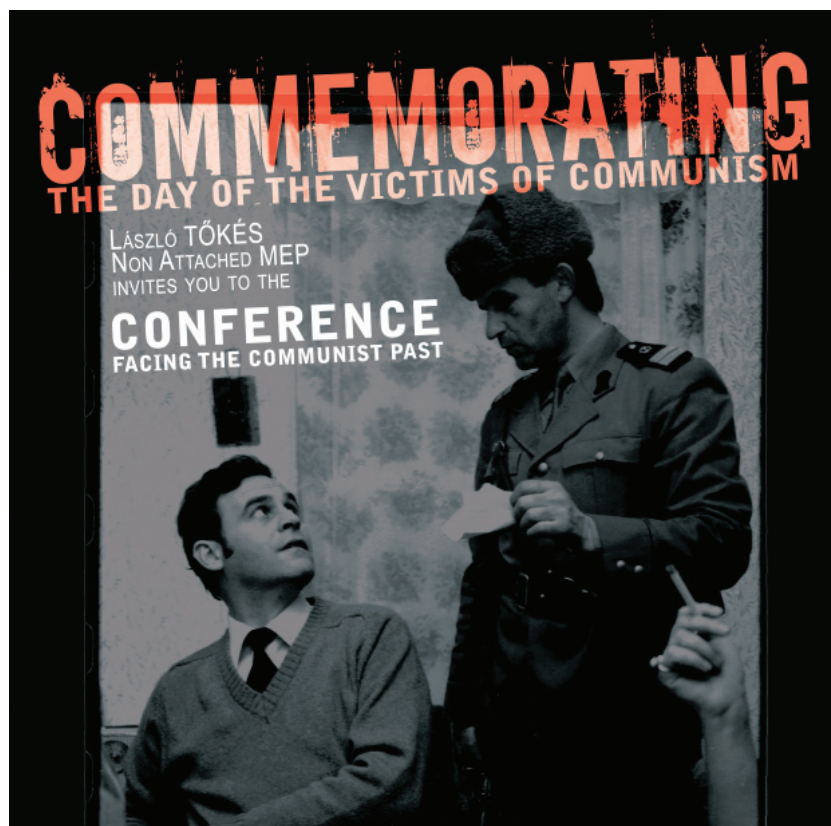
egyházi ellenállás 20. évfordulója alkalmából.

- Ugyanakkor – az idevágó Európai Unió-beli tervekkel összhangban – meghirdettük az **1989-es Forradalmi Emlékévet**, a kommunizmus-ellenes temesvári felkelés 20. évfordulója alkalmából.

A mostani közmeghallgatást megelőzően, ma délelőtt, itt, az Európai Parlamentben, az 1989-es Emlékév keretében tematikus **konferenciát** szerveztünk a kommunista múlttal való szembenézés tárgyában, a „Kommunizmus – Elnyomott közösségek és az európai integráció” címen.

Erről a tanácskozásról jövet, román, magyar és bulgáriai barátainkkal és harcostársainkkal együtt szeretettel üdvözljük a Prágai Nyilatkozatról szóló közmeghallgatás résztvevőit.

Meggyőződésünk, hogy a volt kommunista országok **európai integrációja** csak akkor és úgy lehet hiteles és teljes, hogyha – a Berlini fallal együtt – azokat a történelmi, társadalmi, ideológiai válaszfalakat is lebontjuk, melyek egymástól továbbra is elválasztanak.

Európai szembenézés a kommunista múlttal

Amiképpen erről folyamatosan tájékoztatást nyújtottunk, a 2008 júniusában újtára indult **Prágai Nyilatkozat** európai elfogadtatása céljából európai parlamenti képviselőkből álló kezdeményező csoport alakult, melynek magyar részről Szájer József, Schöpflin György és Tőkés László lettek a tagjai. A csehországi **Jana Hybaskova** EP-képviselő összehangolásával tevékenykedő ad hoc bizottság kitaró és szívós munkával elérte, hogy az EP-frakciók közreműködésével a totalitárius kommunista múlt kérdése az EP plénuma elé kerüljön. Strasbourg-i ülészakánának 2008. március 26-i ülésén az Európai Parlament vitát rendezett az „Európa lelkiismerete és a totalitárius rendszerek” tárgyában, melyet az előzetes tervek szerint határozathozatal követ, az EP április eleji brüsszeli miniplenárisán.

Hozzászólásában **Gisela Kallenbach** képviselőasszony (Zöldek/EFA EP-frakció) találon mutatott rá, hogy a mostani köztvitán révén a kommunizmus megítélésének kérdése húsz év után először kerül az EP napirendjére, és válik ezáltal „európai kérdéssé”. Még ma is, itt az Európai Parlamentben is vannak olyan emberek, akik a kommunizmus idején bünteteket követtek el – állapította meg a volt Kelet-Németországból származó képviselő –, és „ez megmérgezi közös jövőnket”.

Tunne Kelam észtrországi képviselő (EPP-frakció) megütöztetését fejezte ki, hogy húsz év után a kommunista rezsim elítélése még mindig nem magától értetődő követelmény. Nem is annyira a két 20. századi totalitárius diktatúráról, hanem sokkal inkább azok áldozatairól kell beszélnünk, hiszen „az áldozatok mind egyenrangúak” – mondotta.

Szájer József képviselő, magyar néppárti küldöttségvezető szerint szenvedés és szenvedés, halál és halál között nem tehetünk különbséget. Szégyenteljes, hogy még manapság, az Európai Parlamentben is vannak olyanok, akik a kommunizmus bűneit mentegetik. „Közösítsük ki magunk közül az ilyeneket, a kommunista hazugságok szószólóit – hangzott a magyarországi politikai felszólítása.

Christopher Beazley brit képviselő

(EPP-frakció) „iker-bűnözőknek” nevezte Hitlert és Sztálint, akik között csak az a különbség, hogy egyikük elbukta, a másik viszont megnyerte a II. világháborút.

Tabajdi Csaba képviselő, a magyar szocialista küldöttség vezetője azt hangsúlyozta, hogy a hitlerizmus és a sztálinizmus közé nem lehet egyenlőségjelet tenni, s a Shoa szörnyűségeihez semmi sem hasonlítható. Ugyanakkor József Attila nevezetes versorát idézve sürgette, hogy: „a múltat be kell vallani”.

Tőkés László európai képviselőnk egészen más értelemben idézte nagy költőnket, arra szólítva fel az Európai Parlamentet, hogy vállaljanak szolidaritást „a fasiszta kommunizmus” áldozataival. (Hozzászólását teljes terjedelmében mellékelve közöljük.)

A **balti országok** erőteljesen kommunista-ellenes képviselői közül többen is megemlékeztek népeik fiainak tömeges deportálásáról, akiknek egyaránt el kellett szenvedniük a hitleri és a sztálini diktatúra rémtetteit.

Vytautas Landsbergis képviselő (EPP-frakció) azt kifogásolta, hogy míg a jobboldali neonácik elítélésétől hangos Európa – ezenközben a „szovjet náciokról” senki sem beszél.

Az észtrországi **Kathrin Saks** képviselőasszony (Szocialista frakció) rámutatott: míg Hitlernek senki sem merne szobrot emelni, Sztálinnak mindmáig több szobra is hirdeti az emléket.

Schöpflin György magyar néppárti képviselő frappáns módon világított rá, hogy a posztkommunista baloldalnak is szüksége van a szembenézésre, „egy védhetetlen múltat nem védelmezhet tovább”.

Athanasios Pafilis ultrabaloldali képviselő – egyebek mellett – „a kommunizmus vívmányait” és „a szovjet felszabadító katonák hősiességét” dicsőítette.

A frakción kívüli képviselők közül többen is „az iszlám totalitárius rendszer” elleni fellépést sürgették, elítélve a „Sarija” – az iszlám törvény – halálosztó diktatúráját.

Záróbeszédében **Ján Figel**, az Európai Bizottság oktatási-kulturális biztosa az elhangzott vitát egy most elkezdődött folyamat első – fontos

– lépéseként értékelte, és mind az Európai Uniót, mind a tagállamokat arra szólította fel, hogy az eddigieknél többet tegyenek a totalitárius rendszerek vizsgálata és meghaladása érdekében.

A vita minden bizonnyal folytatódik. Jelek szerint azonban, a Szocialista Csoport ellenállása miatt, az áprilisi határozati állásfoglalás veszélyben forog. Csak remélni lehet, hogy a menet közbeni egyeztetések rendjén az EP-frakcióknak sikerülni fog egy kompromisszumos határozati szövegtervezetben megegyezni.

Csak egyetérteni lehet Vytautas Landsbergis volt litván elnökkel, aki szerint a múlt bevallása elengedhetetlenül fontos annak érdekében, hogy Európa erkölcsi hanyatlását feltartóztassuk.

HOZZÁSZÓLÁS

az Európa lelkiismerete és a totalitárius rendszerek tárgyában tartott európai parlamenti vitához

Közhelyszámba menő álláspontnak számít, hogy a jó politika racionális és érzelmentes. Hogyha így is volna, az Európát fél évszázadon át megosztó Berlini fal leomlásának, a kelet-közép-európai népek felszabadulásának és a Ceausescu-diktatúra bukásának **20. évfordulóján** az Isten- és embertelen kommunizmus korszakára nem tudok és nem lehet hideg tárgyilagossággal visszatekinteni.

Húsz évvel ezelőtt, az erdélyi **Temesváron** egy kicsiny magyar református gyülekezet fordult szembe a romániai falvak lerombolására készülő, ateista és nacionál-kommunista román rezsimmel – és ebből indult el, majd szélesedett országos méretűvé az az antikommunista, demokratikus népfelkelés, amely a „Kárpátok Génuszának”, a hírhedt Ceausecu diktátor-házaspárnak a csúfos bukásához vezetett.

A temesvári románok, magyarok, németek, különböző nemzetiségű és vallású emberek és közösségek lelkesedésére, a zsarnokság elleni bátor kiállítására és összefogására nem lehet „hideg fejjel”, szubjektivitás nélkül visszagondolni. Ezzel együtt, nem tetszőleges **pártpolitikai opció**, hanem mindenképp

erkölcsi kérdés számunkra a jogfosztó, elnyomó kommunista diktatúra egyértelmű elítélése. Tűrhetetlen és tarthatatlan, hogy húsz évvel a kommunizmus bukása után, a volt szovjet tömb országában még mindig várat magára a múlt bevallása, az igazság- és jóvátétel, amit ignoráns és következetlenül engedékeny magatartásukkal – akarva akaratlanul – az Európa szabad felében élő nyugati demokráciák is hallgatólagosan elősegítenek.

Múlt héten román, magyar és bolgár előadók vettek részt azon a közmeghallgatáson, mely – a **Prágai Nyilatkozat** kapcsán – a kommunizmus bűntetteit tűzte napirendjére. „A kommunista és a fasiszta rezsim, a holokauszt és a gulág között nem lehet különbséget tenni” – hangzott el a tanácskozáson. Az ennek nyomán elfogadott **Nyilatkozat** pedig így fogalmaz: „Az Európai Közösségnek szakítania kell annak a kettős mércének az alkalmazásával, mely a **nácizmus** és a **kommunizmus** megítélésének eltérő voltában nyilvánul meg. Mindkét emberiségellenes diktatúra azonos elbírálást érdemel”.

Kérem az Európai Parlamentet, európai képviselőtársaimat: vállaljanak szolidaritást a „**fasiszta kommunizmus**” (József Attila) áldozataival, és az idézett erkölcsi, történelmi és politikai követelménynek megfelelően segítsék elő a kommunizmus visszahúzó örökségének a leküzdését, az 1989-ben elindult kelet-közép európai rendszerváltozásnak a folytatását, valamint a keleti és nyugati országok európai integrációja útjában álló – múltba gyökerező – akadályoknak az elhárítását. A **megosztott** Európa – sokszínűségének gazdagságában – csak ezáltal válhat ténylegesen **egységessé**. Azzá, amiről tegnapi felszólalásában **Gordon Brown** brit miniszterelnök – a 20. évforduló kapcsán – ekképen fogalmazott: „Barátaim! Ma már nincs régi Európa, sem új Európa, sem Kelet- és Nyugat-Európa; hanem csak egyetlen egy Európa van, mely a mi közös Otthonunk.” Így legyen!

Strasbourg, 2009. március. 25.

Tőkés László
EP-képviselő

Az EP elítélte a kommunizmust

Az Európai Parlament 2009. április 2-i plenáris ülésén került sor az **európai lelkiismeretről és totalitarizmusról** szóló indítvány szavazására, melynek társszerzői **Szájer József**, **Tőkés László** és **Schöpflin György** voltak. Az indítványt az EP négy képviselőcsoportja – az **Európai Néppárt**, **Zöldek/Európai Szabad Szövetség**, a **Nemzetek Európájáért Unió** csoportja és a **Liberálisok** – terjesztette elő **közös állásfoglalásra irányuló indítványként**, míg a Szocialisták ettől lényegesen eltérő saját verziót nyújtottak be. Az EP nagy többséggel hagyta jóvá a közösen előterjesztett indítványt: a képviselők **553 szavazattal**, 44 ellenszavazattal és 33 tartózkodással elfogadták.

A szavazást követően a társszerzők örömeiket fejezték ki, hogy az Európai Parlamentben, az úgynevezett **Prágai Nyilatkozat** alapján sikerült a kommunizmus bűntetteinek elítéléséről határozatot elfogadni. Mind a három képviselő egy hosszan tartó út kiindulópontjaként értékelte a döntést. Európának alapvető érdeke és kötelessége, hogy szembenézzen a kommunista diktatúra bűneivel és aktívan segítse a múlt – ma még ismeretlen – tények feltárását. Egy demokratának és európainak nem fogadható el az a tény, hogy még ma is, még ebben a Parlamentben is vannak olyanok, akik számára a kommunista diktatúra bűnei mentegethetők és bocsánatosak. Szájer József, Tőkés László és Schöpflin György szerint a parlamenti határozat egy olyan folyamatot kell, hogy elindítson, amely különböző formában elismeri a kommunizmus áldozatainak szenvedését, és méltó módon képes arra emlékeztetni.

Mint már beszámoltunk róla, a mai szavazást megelőzte a **március 25-én** tartott parlamenti **vita az Európa lelkiismerete és a totalitárius rendszerek** tárgyában, melyet **Jana Hybaskova** cseh EP-képviselő kezdeményezett. E vita alkalmat adott arra, hogy számos képviselő egyértelműen elítélje a kommunizmus bűneit, emlékeztetve arra, hogy méltóan kell megemlékeznünk mind a nácizmus, mind a kommunizmus totalitárius rendszerek áldozatairól. Éppen ezért külön kiemelték, hogy Európának szakítania kell annak a kettős mércének az alkalmazásával, mely a nácizmus és a kommunizmus megítélésének eltérő voltában nyilvánul meg. Ezzel szemben viszont **Tabajdi Csaba**, az MSZP EP-delegációjának vezetője szerint nem szabad relativizálni a kommunizmus és sztálinizmus bűneit: „A kommunizmus bűneit senki sem mentheti, de aki egyenlőséget tesz a nácizmussal, az burkolt antiszemita”, tette hozzá a képviselő.

Ez a mély ellentét éleződött ki a vitát követő és a mai plenárist megelőző EP-frakciók vezetői közötti tárgyalásokon, amely a mai napon a plenárison előterjesztett két eltérő indítványhoz vezetett: a szocialistákéhoz, valamint a több frakció által közösen kidolgozott indítványhoz. Az elsőt leszavazták, míg az utóbbit 553 szavazattal fogadták el.

A mai indítvány célja egyben a 2008. június 3-án cseh kezdeményezésre elfogadott **Prágai Nyilatkozat** európai elfogadtatása is volt. **Jana Hybaskova** cseh EP-képviselőasszonyhoz számos EP-képviselő – közöttük **Szájer József, Schöpflin György, Tőkés László, Tunne Kelam, Vytautas Landsbergis** – csatlakozott, hogy közösen harcoljanak a totalitárius kommunista rendszerek által az emberiség ellen elkövetett bűncselekmények határozott és egyértelmű elítéléséért. A Nyilatkozat ugyanakkor javasolja egy olyan „európai emlékezet és lelkiismeret intézet” létrehozását, amely a diktatúrák tanulmányozásának európai kutatóintézeteként és a diktatúrák valamennyi áldozatának emléket állító összeurópai múzeumként, emlékhelyként működne.

Tőkés László különösen szívügyének érezte a Prágai Nyilatkozat cselekvő támogatását. Miután az eredeti Nyilatkozathoz fűzött módosító indítványait elfogadták, így a Prágai Nyilatkozatba tételesen is belekerültek a magyar és román vonatkozások, munkatársai Szájer József kabinetével közösen magyar és román nyelven is hozzáférhetővé tették a Prágai Nyilatkozat hivatalos fordításait (pragainyilatkozat.hu, www.declaratiadelapraga.ro). Továbbá, amint arról tudósítottunk, folyó év február 27-én Tőkés László Bukarestben megszerezte a romániai antikommunisták támogatását is, a **Romániai Kommunizmus Bűneit Vizsgáló Intézet**ben (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România – IICCR) került sor arra a „koalíciós megegyezésre”, melynek részesei: a házigazda **Marius Oprea**, az IICCR igazgatója, **Csendes László**, a **Securitate Iratárát Vizsgáló Bizottság** (Consiliul Național Pentru Studierea Arhivelor Securității – CNSAS) vezetőségi testületének elnöke, **Dinu Zamfirescu**, a román emigráció kérdéseivel foglalkozó **Román Száműzöttek Emlékét Ápoló Országos Intézet** (Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc – INMER) elnöke, továbbá a román civil társadalom olyan jeles képviselői, mint **Cristian Pîrvulescu**, a **Pro Democratia Egyesület** elnöke, vagy **Radu Filipescu** és **Andrei Oișteanu**, a **Társadalmi Dialógus Csoport** vezetői.

Mellékeljük a ma elfogadott indítványt.

Az Európai Parlament állásfoglalása az európai lelkiismeretről és a totalitarizmusról

Az Európai Parlament,
 – tekintettel az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,
 – tekintettel az ENSZ Közgyűlésének 1948. december 9-i, 260.(III)A. számú, a népirtásról szóló határozatára,
 – tekintettel az Európai Uniót létrehozó szerződés 6. és 7. cikkére,
 – tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára,
 – tekintettel a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről szóló, 2008. november 28-i

állásfoglalására, valamint a Szebre nyicáról szóló 2009. január 15-i állásfoglalására,

– tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (4) bekezdésére,

A. mivel a történészek egyetértenek abban, hogy a történelmi tényeket teljes mértékben objektív módon nem lehet értelmezni, és hogy objektív történelmi beszámolók nem léteznek; mivel azonban a hivatásos történészek tudományos eszközöket alkalmaznak a múlt tanulmányozására és a részrehajlást a lehető legnagyobb mértékben igyekeznek elkerülni,

2008/913/IB kerethatározatra,

– tekintettel az európai lelkiismeretről és a kommunizmusról szóló, 2008. június 3-i prágai nyilatkozatra,

– tekintettel az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének a kommunista totalitárius rendszerek bűnei nemzetközi elítélésének szükségességéről szóló, 2006. január 26-i 1481. számú állásfoglalására,

– tekintettel augusztus 23-nak a sztálinizmus és a nácizmus áldozatainak európai emléknapijává nyilvánításáról szóló, 2008. szeptember 23-án elfogadott nyilatkozatára,

– tekintettel a demokráciáról és az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartásáról szóló számos korábbi állásfoglalására, köztük a második világháború után hatvan évvel Európa jövőjéről szóló 2005. május 12-i állásfoglalására, a Holodomor áldozatairól való megemlékezésről szóló 2008. október 23.

B. mivel egy politikai testületnek vagy politikai pártnak sem kizárólagos joga a történelem értelmezése, továbbá e testületek és pártok nem állíthatják magukról, hogy objektívek,

C. mivel a történelmi tények hivatalos politikai értelmezését nem szabad valamely parlament többségi határozataival előírni; mivel egy parlament nem hozhat törvényeket a múlt tekintetében,

D. mivel az európai integrációs folyamat egyik legfőbb célja az alapvető jogok és a jogállamiság tiszteletben tartásának jövőbeni biztosítása, és mivel az Európai Uniót létrehozó szerződés 6. és 7. cikke e cél elérésére megfelelő mechanizmusokat írt elő,

E. mivel a történelem félreértelmezése táptalaja lehet a kirekesztő politikának, és így gyűlöletet és rasszizmust szíthat,

F. mivel Európa tragikus múltjának emlékeit életben kell tartani az áldozatoknak való tiszteletadás, a bűnösök elítélése és az igazságon és megemlékezésen alapuló megbékélés megalapozása érdekében,

G. mivel az európai integráció kezdettől fogva válasz volt a két világháború és a holokauszthoz vezető náci zsarnokság okozta szen-

polgári kezdeményezések szerepének elismerésére egyaránt, továbbá lendületet ad az összetartozás és a kohézió érzésének erősítéséhez,

K. mivel fontos emlékezni azokra, akik tevőlegesen ellenálltak a totalitárius uralomnak, és akiknek elszántságuk és az eszményeikhez való hűségük, becsületességük és bátorságuk miatt a totalitárius kor-

hogy Európa jobban tudatában legyen a totalitárius és demokráciaellenes rezsimek által elkövetett bűntetteknek, támogatni kell Európa viharos múltjának dokumentálását, az erről szóló tanúvallomásokot, mert emlékezés nélkül nem létezik megbékélés;

6. sajnálja, hogy húsz évvel a közép- és kelet-európai totalitárius

vedésre, illetve a totalitárius és demokráciaellenes kommunista rendszerek közép-kelet-európai terjedésére, és módot adott az Európában tapasztalható mély megosztottság és ellenségeskedés együttműködés és integráció általi leküzdésére, a háború befejezésére és az európai demokrácia megszilárdítására,

H. mivel az európai integráció folyamata sikeres, és eredményeként olyan Európai Unió született, amely magában foglalja a második világháború végétől az 1990-es évek elejéig kommunista rezsimek uralma alatt élő közép- és kelet-európai országokat, és mivel Görögország, Spanyolország és Portugália korábbi csatlakozása hozzájárult a demokrácia megszilárdításához Dél-Európában,

I. mivel Európa csak akkor lesz egységes, ha közös véleményt tud kialakítani történelméről, ha közös örökségként tudja elismerni a kommunizmust, a nácizmust és a fasizmust, valamint őszinte és érdemi vitát tud folytatni az elmúlt évszázad valamennyi totalitárius bűnéről,

J. mivel az újraegyesített Európa 2009-ben ünnepli a közép- és kelet-európai kommunista diktatúrák összeomlásának és a berlini fal leomlásának 20. évfordulóját, ami lehetőséget nyújt a múlt fokozott tudatosítására és a demokratikus

szak hőseiként ismertté kell válniuk az európaiak számára,

L. mivel az áldozatok szempontjából mindegy, hogy melyik rezsime fosztotta meg őket szabadságuktól, kínozza vagy gyilkolta meg őket bármilyen okból,

1. fejet hajt az európai totalitárius és antidemokratikus rendszerek áldozatai előtt, és tisztelettel adózik mindazoknak, akik a zsarnokság és elnyomás ellen küzdöttek;

2. ismételten elkötelezi magát egy olyan békés és virágzó Európa mellett, amely az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság értékeire és az emberi jogok tiszteletben tartására épül;

3. hangsúlyozza a múlt emlékezete megőrzésének fontosságát, mert megemlékezés nélkül nincs megbékélés; ismételten megerősíti, hogy egységesen fellép bármilyen ideológiai háttérből fakadó önkényuralmi rendszer ellen;

4. emlékeztet arra, hogy Európában a legutolsó emberiség elleni büntett és népirtás nem olyan régen, 1995 júliusában történt, és hogy állandó éberségre van szükség a demokráciaellenes, idegengyűlölő, önkényes vagy totalitárius eszmék és irányzatok elleni küzdelem érdekében;

5. hangsúlyozza, hogy ahhoz,

kommunista rendszerek összeomlása után egyes tagállamokban még mindig jogtalanul korlátozva van a személyes jellegű vagy a tudományos kutatásokhoz szükséges dokumentumokhoz való hozzáférés; hiteles erőfeszítést kér minden tagállam részéről a levéltárak, köztük a korábbi belbiztonsági szolgálatok, titkosrendőrségek és hírszerző ügynökségek irattárai megnyitására;

7. határozottan és egyértelműen elítéli a totalitárius kommunista rendszerek által az emberiség ellen elkövetett bűncselekményeket és az emberi jogok súlyos megsértéseit; együttérzését, megértését és szenvedéseik elismerését fejezi ki e bűncselekmények áldozatai és családjaik felé;

8. kijelenti, hogy az európai integráció mint a béke és megbékélés modellje, Európa népeinek szabad választását jelenti a közös jövő mellett elkötelezettségre, és hogy különösen nagy az Európai Unió felelőssége a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának előmozdításában és fenntartásában, az Európai Unió határain belül és kívül egyaránt;

9. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy tegyenek további erőfeszítéseket az európai történelem tanításának megerősítésére,

▶ illetve az európai integráció történelmi teljesítménye és a tragikus múlt, illetve napjaink európai uniós békés és demokratikus társadalmi rendje közötti éles ellentét hangsúlyozására;

10. úgy véli, hogy a történelmi emlékezet méltó életben tartásához szükség van az európai történelem átértékelésére és a modern Európa valamennyi történelmi vetületének Európa-szerte történő elismerésére;

11. e tekintetben kéri a Tanácsot és a Bizottságot, hogy támogassa és védje meg az olyan civil szervezetek fellépéseit, mint például az Oroszországi Föderációban működő „Memorial”, amely aktívan kutatja és gyűjti a sztálinista idők alatt elkövetett bűnökre vonatkozó dokumentumokat;

12. ismételten támogatásáról biztosítja a megerősített nemzetközi igazságszolgáltatási rendszert;

13. felszólít az európai emlékezet és lelkiismeret platformjának létrehozására, amely a totalitárius rendszerek történetére szakosodott nemzeti kutatóintézetek közötti kapcsolatokat és együttműködést támogatná, valamint felszólít a totalitárius rendszerek áldozatainak európai dokumentációs központjának/emlékművének létrehozására;

14. felszólít a jelenlegi megfelelő pénzügyi eszközöknek a fent vázolt kezdeményezések támogatása érdekében történő megerősítésére;

15. kéri, hogy augusztus 23-át nyilvánítsák valamennyi totalitárius és önkényuralmi rendszer áldozatainak méltósággal és pártatlanul megtartandó európai emléknappá;

16. meggyőződése, hogy a kommunista totalitárius rendszerek által elkövetett bűncselekmények nyilvánosságra hozatalának és értékelésének végső célja a megbékeelés, amelyet a felelősség elismerése, a bocsánatkérés és az erkölcsi megújulás ösztönzése révén lehet megvalósítani;

17. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok parlamentjeinek, a tagjelölt országok kormányainak és parlamentjeinek, az Európai Unióval társult országok kormányainak és parlamentjeinek és az Európa Tanács tagállamai kormányainak és parlamentjeinek.

Az Európai Szabad Szövetség éves közgyűlése

Barcelonában, a katalán fővárosban tartotta 2009. március 27-én az **Európai Szabad Szövetség (European Free Alliance)** éves közgyűlését.

Tőkés László európai parlamenti képviselő, az EFA parlamenti frakciója erdélyi tagjának üzenetét **Szilágyi Zsolt** kabinetfőnöktől mácsolta. Beszámolt arról, hogy az erdélyi magyarok közös listán indulnak az EP-választásokon. A közgyűlés tagjai megdöbbenéssel fogadták azt, hogy Romániában 200.000 aláírás összegyűjtése szükséges ahhoz, hogy a választásokon indulási jogot nyerjen egy lista.

A kabinetfőnök Tőkés László nevében megköszönte, hogy az EP-ben az EFA-csoportban tevékenykedő kollégák bajtársi segítséget nyújtottak a parlamenti munkában. A közös munka kiemelkedő eseménye az EFA-csoport tavaly júniusi marosvásárhelyi kihelyezett frakcióülése volt, az első ilyen típusú ülés Romániában.

Beszédében Szilágyi hangsúlyozta: az EFA tagszervezeteit a szabadságért folytatott harc köti össze. Székelyföld területi autonómiáját, az erdélyi magyarok kulturális autonómiáját nem Románia ellenében, hanem saját közösségünk megmaradásáért szorgalmazzuk. Nehéz ezt megértetni a többségi vezetőkkel egy olyan környezetben, amelyben – hasonlóan a görögországi macedónok helyzetéhez – a moldvai csángó-magyarok közösségi létét sem ismerik el. Húsz évvel a diktatúra bukása után Dél-Tirol, Baszkföld és Katalónia autonómiáját pozitív példaként hozzuk fel vitáinkban, bár tudjuk, hogy ezekben a régiókban is harcolnak kollégáink helyzetük jobbításáért. Ez közös harcunk a szabadságért, amelyet a katalán szabadság-díj, a CIEMEN odaítélése is szimbolizál, melyet Tőkés László **Jordi Pujol** elnöktől vehetett át 1996-ban, Barcelonában. Tőkés megtisztelőnek, az erdélyi magyarok szabadságharca elismerésének tartja mind a mai napig ezt a rangos kitüntetést.

A kabinetfőnök megköszönte az EFA elnökének, a flamand **Nelly Maes** asszonynak az eddigi együttműködést és sok sikert kívánt az EFA tagszervezeteinek az európai parlamenti választásokra. „Közös sikerünk lehet, ha elérjük, hogy a közös európai házban ne csak a nemzeti kormányok és az államok, hanem a régiók és a nemzeti közösségek is jól érezzék magukat.” – zárta a beszédét Szilágyi Zsolt.

A közgyűlés teljes jogú EFA-szervezetként elfogadta a frízek pártját, a szlovákiai Régiók Pártját és a Dél-Tiroli Szabadság Pártot. Megfigyelői státust kaptak: a németországi dánok pártja (SSW), a horvátországi Rijeka régió „Lista per Fiume” pártja, a magyarországi Roma Összefogás Pártja (MMROP), a szicíliai függetlenségi mozgalom (MIS), a németországi szorbok (SLS) és a belgiumi németek pártja (ProDG).

A közgyűlés az éves költségvetés elfogadása után az európai parlamenti választásokra való felkészülést vitatta meg.

Barcelona, 2009. március 28.

Az EFA parlamenti csoportja

Elfeledte-e Vajdaságot az Európai Parlament?

Becsey Zsolt és Tökés László

Vajdaságról és az ott élő magyarok helyzetéről tartott közmeghallgatást 2009. április 1-jén **Becsey Zsolt** és **Tökés László** európai parlamenti képviselő, „Elfeledte-e a Vajdaságot az Európai Parlament?” címmel. A magyarokat ért atrocitások kivizsgálására 2005-ben küldött európai parlamenti vizsgálóbizottság jelentését annak elkészülte óta nem mutatták be, ez indokolta a fórum megtartását.

Megnyitójában Tökés László püspök, EP-képviselő elmondta: a délkelet-európai országokkal foglalkozó delegáció tagjaként, a **Kárpát-Medencei Magyar Autonomia Tanács** elnökeként aggodással figyeli a Vajdaságból jövő híreket, ugyanis Jugoszlávia felbomlása óta a vajdasági magyarok helyzete csak romlott. A kommunizmus átkos öröksége még mindig érezteti hatását, és a helyzet hosszú távú rendezése nem képzelhető el, ha ezzel nem tudunk szembenézni. Tökés László szorgalmazta, hogy Szerbia uniós csatlakozásának legyen előfeltétele a magyar kérdés rendezése. Megengedhetetlen, hogy a rendőrség nem lép fel a magyarverések ügyében és a tetteseket nem vonják felelősségre. A **Magyar Nemzeti Tanács** megválasztására vonatkozó törvénytervezetet a **Szerb Parlament** hét éve halogatja. Az autonómiák széleskörű alkalmazására van szükség, mind a Vajdaság mint régió, mind pedig az ott élő magyar közösség számára. A délszláv válság összes rendezési terve a különböző etnikai közösségek

közötti hatalommegosztás, az autonómiák elvére épült; ami jár a térség népeinek, az az ott élő magyarokat is megilleti.

Becsey Zsolt felszólalásában azt mondta: „Nem elég Európában a magyar érdekeket képviselni, hanem Európát is képviselni kell a magyar területeken és Szerbiában”.

Sonja Licht, egy belgrádi jogi alapítvány elnöke elmondta, hogy a történelem során többször volt etnikai tisztogatás a Vajdaságban is. Ennek ellenére a régió egy multietnikus tér maradt, és jelenleg is húsz etnikai csoport él itt együtt. A legnagyobb problémát azonban a jövőben is a romakérdés jelentheti, ha nem kezelik ezt időben. Szorgalmazta, hogy a szerb parlament fogadja el végre a Vajdaság státútumáról szóló törvénytervezetet, amely kul-

turális autonómiát adna az ott élő népeknek.

Bozóki Antal, az **Árgus Vajdasági Magyar Kisebbségjogi Civil Egyesület** elnöke áttekintést adott a vajdasági magyarok állapotáról. A helyzet romlik, ugyanis a szerb hatóságok burkolt diszkriminációt alkalmaznak. Sérelmezte, hogy a szerb hatóságok nem minősítik etnikai háttérűnek a magyarelles atrocitásokat.

Petar Teofilović vajdasági ombudsman ugyanakkor a helyzet enyhé javulásáról beszélt, nem tagadva azt, hogy még mindig sok a tennivaló a kisebbségi jogvédelemben.

Sonia Biserko, a belgrádi **Hel-sinki Bizottság** elnöke az általános bizalmatlanságot és a nacionalista csoportok nyomásgyakorlását tartja a bajok kiváltó okának. Két évtizednyi nemzeti radikalizmus után az Európa Tanácshoz és az Unióhoz való közeledés törheti meg az eddigi negatív kurzust.

Süge Zsolt, a szenttamási **Emberjogi Központ** vezetője fényképekkel és statisztikai adatokkal igazolta: a magyarverések mindmáig napirenden vannak, a bűnösöket nem vonják felelősségre.

Roxana Nicnic, Szerbia brüsszeli nagykövete végül elmondta: Szerbia mindent megtesz azért, hogy az uniós normákat betartsa, a helyzet nem annyira rossz.

A meghallgatás végén Tökés László kijelentette: „Kívánom, hogy a vajdasági magyarok félelem nélkül élhessenek szülőföldjükön”.

Határokon átvelő közös dolgaink

1. A **környezetvédelemnek** országhatárokat meghaladó, komoly regionális vonatkozásai vannak. Ki ne emlékezne a nagybányai bányavállalat okozta tragikus természeti katasztrófára, mely 2000-ben a **Tisza** folyót és annak élővilágát sújtotta. A **ciántechnológián** alapuló bányakitermelés hasonló veszélye forog fenn a Nyugati Sziget-hegységben tervezett **verespataki** arany- és ezüstbánya esetében, melynek megnyitási előkészületeit 1995 óta botrányok sorozata kíséri. Úgy tűnik, hogy a multinacionális vállalatok gátlástalan profitéhsége, valamint hazai csatlósaik zsákmányszerző mohósága ismételten figyelmen kívül hagyná és képes lenne feláldozni mind a természeti környezetet, mind a történelmi örökséget, mind az elszegényedett társadalom elemi érdekeit.

Két évvel ezelőtt a **Korodi Attila** vezette Környezetvédelmi Minisztérium felfüggesztette a verespataki bányatevékenység engedélyezését. Úgy tűnik azonban, hogy az új román kormány – a befektetők erőteljes politikai és gazdasági nyomásgyakorlásának engedve – kész volna újból szabad utat engedni az elhíresült bányaberuházásnak.

A tisza katasztrófaára visszagondolva, a Kárpát-medence természetföldrajzi egységébe tartozó **Romániának** és **Magyarországnak** közös érdeke volna a ciántechnológián alapuló bányászat betiltása, a verespataki bányafejlesztés megakadályozása.

Tőkés László mellékelt felszólalásában az Európai Unió intézményeinek védelmét és támogatását kérte Verespatak és a tervbe vett beruházás veszélyeztetése társaság számára.

FELSZÓLALÁS

a verespataki bányaterv (Románia) ügyében

Világszerte közismert a Rosia Montana Gold Corporation kanadai-román vegyesvállalatnak az a terve, hogy az erdélyi **Verespatakon** Európa legnagyobb külszíni aranybányáját hozza létre. Az Európai Parlament már 2004. decemberi határozatában mélyszégyen aggodalmának adott hangot a **természeti katasztrófával**

fenyegető projekttel kapcsolatban. Az ICOMOS (International Council on Monuments and Sites) 2005. évi Közgyűlése viszont az ősi település **történelmi örökségét** vette védelmébe a bányanyitással járó barbár pusztításokkal szemben.

A botrányok sorozata által kísért vállalkozás annak, a **ciántechnológián alapuló kitermelésnek** az alkalmazására készül, mely 2000-ben a **Tisza** folyót teljes hosszában megmérgezte. Az 1995 óta tartó előkészületek Verespatak épített öröksé-

Foto: Mediafax

gét tönkre tették, lakosságát pedig szociális nyomorba döntötték.

Jelek szerint, a román kormány a beruházás átmeneti tilalmának a feloldására, illetve a bányafejlesztés engedélyezésére készül.

Kérem az **Európai Parlamentet**, hogy lépjen közbe Verespatak megmentése, valamint páratlan szépségű természeti környezetének a megvédése érdekében. Az **Európai Bizottság** viszont járuljon hozzá a tönkre tett város és környezete rehabilitációjához, valamint lakosságának megsegítéséhez.

Strasbourg, 2009. március 23.

Tőkés László

EP-képviselő

2. Szintén a „határok légiesülésének” jegyében 2009. március 17-én Antonio de Blasio magyarországi néppárti EP-képviselő volt a házigazdája és szervezője annak a közmeghallgatásnak, melyet az Európai Parlament brüsszeli székházában

a **kárpát-medencei határmenti együttműködés** tárgyában tartottak. A tanácskozás alapföggondolata az volt, hogy a határmenti együttműködés miként válhat gazdasági erővé. Ebben a vonatkozásban a Magyarország határain kívül rekedt magyar közösségek igencsak érdekelték a szoros együttműködésben.

A közmeghallgatás főelőadójaként **Antonio Tajani**, az Európai Bizottság szállításiügyi főbiztosja teljes támogatásáról biztosította a kárpát-medencei határmenti régiókat. A

kárpát-medencei összefogás szükségességét tükrözve a meghívott – magyar – előadók névsora, nevezetesen **Szajer József** EP-képviselő, magyar néppárti delegációvezető, **Németh Zsolt** országgyűlési képviselő, külügyi bizottsági elnök, **Csáky Pál** szlovákiai parlamenti képviselő, MKP-elnök, valamint **Borbély László** RMDSZ-parlamenti képviselő, külügyi bizottsági elnök részvétele. Továbbá előadást tartottak még **Katarina Mathemova** EB-főtisztviselő és **Branko Baricevic**, Horvátország EU-nagykövete.

Tőkés László EP-képviselő korreferátumában a határmenti együttműködés sokféle haszna és előnyei számbavételének a rendjén a kisebbségi – magyar – közösségek gazdasági felemelkedésének az esélyeit és ennek az önazonosságuk megőrzésében játszott szerepét vizsgálta.

Strasbourg, 2009. március 23.

Megalakult az Erdélyi Magyar Egyeztető Fórum

Tökés László és Markó Béla

Az **Erdélyi Magyar Egyeztető Fórum** (EMEF) alakuló ülésére került sor 2009. április 3-án Kolozsváron. Az **Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács** (EMNT) és a **Romániai Magyar Demokrata Szövetség** (RMDSZ) év elején kötött megállapodásának értelmében ez a fórum a közös cselekvési tér megteremtését, az erdélyi magyar közösség alapvető problémáinak konszenzusos megoldásait szolgálja.

Az EMEF ünnepélyes megalakulásán az RMDSZ-t **Markó Béla** szövetségi elnök, **Bíró Rozália**, a Szövetségi Képviselők Tanácsának elnöke, **Kelemen Hunor** ügyvezető elnök, **Márton Árpád** képviselőházi frakcióvezető, **Borbély László** képviselő, ügyvezető alelnök, **Bodor László**, a Magyar Ifjúsági Értekezlet elnöke, valamint **Szepessy László**, az RMDSZ Elnöki Hivatalának igazgatója képviselte.

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács delegációját **Tökés László**, püspök, EP-képviselő, az EMNT elnöke vezette, tagja volt **Toró T. Tibor**, az EMNT alelnöke, **Tökés Lehel** és **Vadász Szatmári Huba**, a **Magyar Ifjúsági Tanács** (MIT) alelnökei, **Soós Sándor**, az **Erdélyi Magyar Ifjak** (EMI) elnöke, valamint a **Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetsége** (MACISZESZ) képviselőjében **Varga Zoltán** alelnök.

Az EMNT felkérését a **Székely Nemzeti Tanács** (SZNT) nem fogadta el elvi kifogásokra hivatkozva. Tökés László meghívására küldött

válaszlevelében **Izsák Balázs** SZNT-elnök emlékeztetett: a személyi elvű autonómia statútuma és Székelyföld autonómiastatútuma két, egymástól elkülönülő autonómiaforma intézményeit és hatásköreit szabályozza, szerintük nincs szükség a munkacsoportokra.

Az alakuló ülésen továbbá részt vett **Farkas Csaba**, a **Magyar Polgári Párt** (MPP) alelnöke, viszont tisztázatlan státusban: habár az MPP elnöksége a teljes jogú tagság mellett szavazott, az MPP alapító elnöke, **Szász Jenő** április 2-i sajtótájékoztatóján a megfigyelői szerepkör mellett döntött.

Az alakuló ülés ünnepi részében a résztvevők egy-egy hozzászólás erejéig üdvözölték az EMEF megalakulását. Tökés László kifejtette: szakítani kell a „rászedéssé” módszerrel, a magyar összefogásnak felül kell írnia a szembenállási helyzetet. Nem szabad elfogadnunk a román politikum és sajtó által kitalált kategorizálást, mely szerint vannak „mérsékelték” és „szélsőségesek”, amint ez ellen az EMNT folyamatosan tiltakozott is.

A közös cselekvés megalapozásához bizalom szükséges, ebben egyetértettek a felek, ezért egyfajta „bízalomerősítő” problémalistát állítottak fel. Ezen szerepel az érsemjéni és makfalvi konfliktusok kezelése (ezeken a helyeken a választások óta személyi kérdésekig elfajuló állóháborúban áll az MPP és az RMDSZ), a szatmárnémeti Kölcsey Gimnáziumnak a református egyháznak való

visszaszolgáltatása miatt kialakult helyzet feloldása, a bákói RMDSZ és a csángómagyarok szövetsége közötti vita rendezése. Tökés László ugyanakkor szorgalmazta a székelyföldi önkormányzatok tisztségviselőinek összehívását is egy nagygyűlésre, hogy érdemi lépéseket tehessenek egyfajta önkormányzati szövetség megkötésére.

Markó Béla az EMEF megalakulása kapcsán arra hívta fel a figyelmet, hogy előzménytelen egy ilyen fórum működtetése, habár a kilencvenes évek elején az RMDSZ is hasonlóképpen működött, emlékeztetett az 1992-es „kerekasztalokra”.

Nem kell abban az illúzióban ringatni magunkat, vélte Markó Béla, hogy megszűnnek a nézetkülönbségek, ellenben arra kell törekedni, hogy ne a különbségeket erősítsük, hanem inkább a közös nevezőt kell keresnünk. Az SZNT levelére utalva kijelentette: a közös álláspontok kialakításához jelen kellene lenni, mert nem tervezték az EMEF „levelező tagozatának” a felállítását is.

A csángómagyarok ügye viszont fontos, ezért a „csángók és csángók”, vagy ahogyan Kelemen Hunor ügyvezető elnök rámutatott: „csángók vezette RMDSZ és székelyek vezette Moldvai Csángómagyarok Szövetsége” közötti vita rendezésén felül az csángó ügy egészével foglalkozó munkacsoport felállítása is szükséges. Az RMDSZ elfogadta a meghívást a **Kárpát-Medencei Magyar Autonómia Tanács** (KMAT) soron következő, május 15-i budapesti ülésére is.

Az EMEF működési szabályzatának összeállításakor a felek megegyeztek abban, hogy a fórum paritásos alapon működik, egyik elnöke Tökés László, másik elnöke Markó Béla, ugyanakkor nevesítettek két ügyvezetőt is Toró T. Tibor és Kelemen Hunor személyében.

Leszögezték: az EMEF-nek egy évben legalább kétszer össze kell ülnie, de igény szerint többször is, emellett állandó szakbizottságokat működtet, amelyeket szintén paritásos alapon állítanak össze, és amelyek a különböző kérdésekben szakértői munka alapján jelentéseket, javaslatokat készítenek. Ezeket a munkadokumentumokat az EMEF

Magyar Összefogás

► konszenzussal fogadja el, és bár a határozatok nem bírnak kötelező érvénnyel, az ajánlás-jelleget épp a sokszínű döntéshozói fórum erősíti.

Ezután a létrehozandó munkacsoportokról egyeztettek. Varga Zoltán, az erdélyi civil szervezetek képviselőjében a támogatáspolitikai felülvizsgálatát szorgalmazta, Soós Sándor EMI-elnök egy ifjúsáspolitikai munkacsoport felállítása mellett érvelt, Márton Árpád képviselőházi frakcióvezető egy gazdasági és

egy szociálpolitikai munkacsoport felállítását tartotta szükségesnek. Farkas Csaba a szociálpolitikai munkacsoportot kiegészítését javasolta egészségügyi vonatkozásban is.

A kampányterhelésnek kitett szervezetek (RMDSZ, EMNT) képviselői jelezték, hogy az érdemi munka minden szakbizottságban valószínűleg a június 7-i EP-választások után kezdődik el, ellenben fel kell állítani egy prioritási listát, hogy a legfontosabbakat mihamarabb útnak tudják indítani.

A közelgő EP-választások miatt elsőrendű fontosságot tulajdonítottak a kül- és nemzetpolitikai munkacsoport megalakításának, hiszen a közös európai keretprogram elkészítése, illetve az Európai Parlamentben képviselendő nemzetpolitikai

irányelvek kikristályosítása időszerű feladat.

Emellett az autonómia munkacsoport mihamarabbi felállításában határozottak. Az autonómia munkacsoportnak már lehetőleg júniusban elő kell készítenie egy közös auto-

nómia-koncepciót, hogy már az őszi törvényhozási ciklusban képviselni lehessen. A további munkacsoportok felállításáról az ügyvezetők egyeztetnek.

A jó hangulatú alakuló ülés utáni sajtótájékoztatón Markó Béla elnök elmondta, ma az eddigi együttműködést is értékelték. „Ez mindenképpen pozitív. Amit a megállapodásban előirányoztunk, azt teljesítettük: legfontosabb, hogy megvan a Magyar Összefogás listája, ezt hétfőn leadjuk a Központi Választási Irodánál, emellett más kérdések is haladunk” – értékelt Markó.

Tőkés László szerint most a cselekvés kell, hogy felváltsa a párbeszédet, ehhez pedig bizalomra van szükség. „Az EMEF megalakulása, a közös választási lista létrejötte azt igazolja, hogy nem csupán választási, konjunkturális megfontolások irányítanak bennünket, hanem az egész magyarságot érintő, fontos kérdésekben való együttműködést tartjuk fontosnak. Egy nemzeti minimum kialakításában gondolkodunk, amely mentén megvalósulhat a magyar összefogás” – összegzett Tőkés László.

„Egy nemzeti minimum kialakításában gondolkodunk, amely mentén megvalósulhat a magyar összefogás”

FELHÍVÁS

az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács csángómentő mozgalmának támogatására

A csángók anyanyelvű oktatásának kiszélesítéséért

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) testvéri szeretettel és szolidaritással viseli szívén és hordozza gondjában a moldvai csángómagyarok sorsát. Emberi méltóságunk és nemzeti önazonosságunk tudatában az európai demokrácia és jogállamiság, az emberi- és a kollektív kisebbségi jogok világában tűrhetetlenek és tarthatatlannak ítéljük, hogy egy Európai Unió-s országban, Romániában a csángóknak még a pusztán nemzeti hovatarozását is tagadják, és ezt az ősi magyar népi közösséget erőltetett asszimilációnak vetik alá.

Az EMNT – összefogva mindazon erőkkel, melyek a csángómagyarok ügyében fáradoznak – a nemzeti önvédelem és a közösségi önrendelkezés szellemében felemeli szavát és a 2008-as kolozsvári Jubileumi Ülésén hozott határozata értelmében stratégiai programot hirdet az identitásukban fenyegetett moldvai csángók védelmében. A világon egyetlen magyar sem nézheti némán és tétlenül a csángómagyarság vértelen pusztulását.

A csángómagyarok évek óta zajló oktatási programjának már kézzelfogható eredményei vannak, azonban a hivatalos állami szervek mai napig akadályozzák az anyanyelv elsajátítását elősegítő programot. Pedig kellő összefogás és segítség esetén még több száz, esetleg több ezer csángómagyar fiatal élhetne a magyar nyelvtanulás lehetőségével.

Kérjük, hogy lehetőségeikhez mérten támogassák a csángók anyanyelvű oktatásának kiszélesítését célzó mozgalmunkat. Adományait befizethetik az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsért Alapítvány bankszámlájára.

Bankszámlaszám:
ERDÉLYI MAGYAR NEMZETI TANÁCSÉRT ALAPÍTVÁNY
HUF 11600006-00000000-12840384

Jelen és múlt

Nyilatkozat új püspökeink beiktatása kapcsán

2009. március 6-án és 7-én **Bálint Benczédi Ferenc** kolozsvári unitárius és **Böcskei László** nagyváradi római katolikus püspökök beiktatásának örvendezhetek egyházaik hívei, valamint erdélyi magyar történelmi egyházaink testvéri közössége.

Új püspökeink hivatalba lépése önkéntelenül is egyházaink egymásával összefonódó újkori történetének Trianon (1920) utáni kezdeteit juttatja eszünkbe.

Mikó Imre Huszonkét év című politikatörténeti könyvének (1941) tanúsága szerint az erdélyi magyarság két évig tartó politikai passzivitásából (1918–1920) a kiutat egyházaink korabeli vezetőinek az együttes színrelépése mutatta meg.

„Erdélyben mindig az egyházak jelentették a jogfolytonosságot, ... a magyar közéletben fokozott súlyra tettek szert azok a főpapok, akiket ezúttal a román kormány is a magyarság lelki vezetőinek ismert el” – állapítja meg a rangos könyv szerzője, majd így folytatja: **Mailáth Gusztáv Károly, Nagy Károly és Ferencz József** püspökök neve emelkedik ki a magyarság kisebbségi harcainak első évtizedéből. A hagyományos erdélyi szellem ... most, a román elnyomás alatt még szorosabb egységbe kapcsolta a három magyar egyházat”. 1921-ben az erdélyi római katolikus, református és unitárius egyházak püspökeinek ez a **„triumvirátusa”** indította útjára azokat a **felekezetközi értekezleteket**, melyek nem csupán egyházi ügyekben, hanem a magyarság legfőbb sorskérdéseiben is mértékadó állásfoglalást tettek.

Az evangélikus lutheránus egyházzal kiegészülve, négy magyar történelmi egyházunk azóta is – alkalmas és alkalmatlan időben – ennek a nemzeti, kisebbségvédelmi hivatásának törekszik töretlenül eleget tenni. Ennek az egyházi közösségi felelősségvállalásnak volt kiemelkedő képviselője **Márton Áron** gyulafehérvári püspök, akit az Észak-Erdély védelmében született memorandum (1946) kezdeményezése nyomán, éppen hatvan évvel ezelőtt (1949) vetettek börtönbe.

Testvéregyházaink új püspökeinek a felszentelése kiváló alkalom

arra, hogy példás formában megújítsuk azt a **testvéri ökumenikus együttműködést**, melyet közel fél évszázadra a román nacional-kommunista diktatúra szakított meg, és amely a Ceaușescu-rezsim bukása (1989) nyomán, éppen húsz évvel ezelőtt indult újra.

Egyházainkat erre az együttműködő közösségvállalásra kötelezi az – a Mikó Imre által emlegetett – **„hagyományos erdélyi szellem”**, mely az 1568-as tordai vallásbékéhez és az ezen alapuló erdélyi toleranciához vezethető vissza.

A püspökeink beiktatásán részt vevő román görög katolikus és ortodox egyházak, valamint más felekezetek képviselőinek a jelenléte ugyanakkor egyházaink és nemzeti közösségeink 1989-béli összefogásának a **temesvári szellemét** idézik fel, mely szintén további együttműködésre indít bennünket.

A „sokféleségben megvalósuló egységnek” az Ökumenikus Chartában is megfogalmazódó **európai szellemisége** ekképpen ölt testet erdélyi egyházaink szolgálatában – romániai társadalmunk erkölcsi megújulása és erdélyi magyarságunk felemelkedése érdekében.

1921–22-ben – közvetlenül a küszöbön álló országos választások előtt –, az alighogy beindult magyar politikai önszerveződés viszontagságai közepette két párt, a Kecskeméthy István református teológiai tanár vezette **Magyar Néppárt**, valamint a Ferencz József unitárius püspök elnökletével felálló **Magyar Nemzeti Párt** nézett egymással farkasszemet. A román hatalmi akadályoztatás megszűnésével viszont a szembenállóknak végül is sikerült egységre jutniuk, és a **Magyar Szövetségben** egybe szerveződő magyarság „az első választási küzdelemben egységesen indult el” – írja idézett művében Mikó Imre.

Memento: 1922! Egyházaink és erdélyi magyar közéletünk Trianon utáni példája ma is követendő.

Nagyvárad, 2009. március 9.

Tőkés László püspök, EP-képviselő, az EMNT elnöke

A bánági magyar életért

1989-ben Kelet-Közép Európában szinte minden országba megérkezett a várva várt szabadság. Hála Istennek, kevés véráldozattal, talán egyetlen kivétel Románia volt. És bár itt a legbékésebben, egy templom szószékén kezdődött a rendszerváltás, a szabad levegő megérkezéséig, főként **Temesváron**, sok vér folyt. Temesváron, pontosabban a temesvári szószéken mondatott ki először félelem nélkül az igazság. És oly következetesen, több hónapos harcot folytatva az elnyomó hatalommal, hogy a gyülekezet is elhitte: valakinek el kell kezdeni. Isten erre a kis közösségre és lelkipásztorára, **Tőkés Lászlóra** sokat bízott. Az országnak, a világnak üzent a temesvári szószék: véget érhet a rabság, Isten előtt nincs lehetetlen.

És nem volt lehetetlen. Eljött a várva-várt szabadság, amelyért ez a gyülekezet oly sokat tett.

Miután egy egyetemes értékért áldozatot vállalt, a közösség most saját érdekét kívánja megalapozni: építi rég áhított tornyos templomát. Megakadályozta ezt korábban a török megszállás, a Habsburg elnyomás, impériumváltás és világháborúk. A legutolsó próbálkozás azon bukott el, hogy templomépítésre szánt pénzét a gyülekezet hadikölcsönbe fektette (I. világháború). Építkezésünket a jelenlegi helyzetünkhöz alakítottuk: a bánági magyar lakosság száma évről-évre csökken, részben a beolvadás, részben a természetes apadás következtében. Ezért nem csak templom szükséges Temesvárra, de egy magyar kulturális-közéleti ház is, könyvtár, konferenciaépület, amely segítene magyarnak maradni e román többségű vidéken.

Makovecz Imre építész tervei nyomán tíz éve kezdtünk hozzá a lelki-szellemi építkezéshez, azonban a Román Állam reális támogatása híján csak lassan haladunk. A helyi összefogás kevés ehhez. Megálmodott templomunk helyén betonszönyeg terül el egyelőre, egyetlen épületünk tető alatt, vakolatlanul piroslik. Félünk, ha csak ilyen ritmusban folytatjuk magát a jövőt jelentő munkánkat, sok száz testvérünket veszítjük el, hiszen egy román tengerben élő, veszélyeztetett közösségről van szó.

▶ Időnként szabadtéri istentiszteleteket tartunk, Isten ege alatt gyülekezünk télen és nyáron, bízunk abban, hogy miként 1989-ben csoda történt a temesvári gyülekezettel, most sem marad el a csoda. Az angyalok olykor segítőkész emberi formát öltenek...A gyülekezet 10 éves születésnapján, március 29-én Ft. Tőkés László püspök, EP-képviselő volt a meghívott igehirdetőnk. Szavai, mint mindig, most is reménységet, hitet sugároztak.

Idén 20 éves évfordulót ünnepelünk. De nem mindegy, hogyan! Nagyon szeretnénk, ha ebben az új épületben tarthatnánk ünnepi rendezvényeink egy részét és a hálaadó istentiszteletet. Sajnos, túlzás nélkül, ez a Ház és Templom jelenthetné e régió magyarságának jövődjét.

Szeretett magyar és nem magyar testvéreink! Kérjük, segítsenek!

Egy közösség, amely már bizonyított, megmaradásáért kiált testvéreire: segítsenek!

Temesvár hősies, kis túlzással rendszerváltónak mondható gyülekezetének nincsen temploma, a templomban pedig tapasztalataink szerint a magyar szó Isten oltalma alatt áll és megsokszorozódik.

Közös erővel és jóakarattal talán sikerülhet a csoda.

Most még magyarul daloló-imádkozó gyermekeink vannak. Örülünk neki, szeretjük őket. De felelőségünk nagy, otthont kell teremtenünk számukra, biztonságot nyújtó közösségi otthont, hogy az ő gyermekeik is magyarul mondják ki első szavukat. Ha tehetik, segítsenek abban, hogy a temesvári forradalom gyülekezete templomban és Magyar Központban ünnepeljen 2009-ben.

Ahol mindenki otthon érzi magát.

Az elérhetőségeink és pénzügyi adatok:

Postacím: 300200 Timisoara-Temesvár
str. Timotei Cipariu nr. 1/12

Tel/ Fax: 0040-256-393502 vagy 0040-256-495922
email: ujezredev@yahoo.com

Számlatulajdonos:

Centrul Reformat Timisoara
Unicredit Tiriac Bank Timisoara

Számlaszám:

RON: RO70 BACX 0000 0030 0858 2000

EUR: RO70 BaCX 0000 0030 0858 2004

USD: RO70 BACX 0000 0030 0858 2001

Forint: **Új Évezred Alapítvány**

OTP BANK

Számlaszám: 11715007-20409391

Mi történt az Európai Parlamentben?

Összefoglaló 2004-2009

Az alábbiakban az EP 2004-2009-es ciklusának jelentősebb döntéseit foglaltuk össze témakörönként, címszavakban.

Fogyasztóvédelem

- Olcsóbb mobiltelefonálás másik EU-országban
- Repülőjegyek: a hirdetésekben a teljes árat fel kell tüntetni - az összes költséggel, díjjal együtt
- Játékok: tilos a rákkeltő és egyéb veszély rejtő anyagok használata
- Tévéreklám-szabályok: rugalmasabban használható az óránkénti maximum 12 perc

Környezetvédelem

- REACH irányelv: kötelező regisztrálni és bevizsgálni a vegyi anyagokat, és helyettesíteni a legveszélyesebbeket
- A háztartási papír- fém- és üveghulladékok legalább 50, az építőipari hulladékok 70 százalékát kell újrahasznosítani 2020-ra
- Az elemek legalább 45 százalékát be kell gyűjteni
- Büntetőjogi szankciók a súlyos környezetszennyezésért
- Szigorúbb határértékek az ipari szennyezőanyag-kibocsátásra

Klíma

- 130 g/km-re kell csökkenteni az új személyautók széndioxid-kibocsátását 2012-ig, 2020-ra pedig 95 g/km-re
- 2020-ra 20 százalékra kell emelni a megújuló energiák használatát, a közlekedésben 10 százalék a cél
- A kibocsátás-kereskedelmi rendszer felülvizsgálata és kiterjesztése - 2020-tól csak aukción lehet kibocsátási jogot szerezni
- 2012-től a légi közlekedést is bevonják a kibocsátás-kereskedelmi rendszerbe

Egészségügy

- Az orvosi és nővéri képesítések elismerése az egész unióban
- Új gyermekgyógyszerek kifejlesztését ösztönöznék az EP
- Fürdővizek: szigorúbb

tisztasági határértékek, több és jobb tájékoztatás

- Betiltják a higanyt tartalmazó mérőműszereket
- Levegőtisztaság: szigorúbb határértékek, ellenőrző állomások

Szolgáltatások

- Szolgáltatási irányelv: 2009 végére számos szektorban fel kell számolni a szolgáltatások tagállamok közötti szabad áramlása útjában álló akadályokat
- 2011 és 2013 között teljesen meg kell nyitni a verseny előtt a postai szolgáltatásokat

Utazások

- Új jogok a vasúton utazóknak: késés esetén kártalanítás jár
- A fogyatékkal élő légiutasoknak ingyenesen kell segítséget adni a reptereken és a repülőgépeken

Közlekedés

- 2010-től szabad verseny a nemzetközi vasúti személyszállításban
- Vasúti csomag: összehangolható hálózatok, egységes mozdonyvezetői engedély
- Szigorúbb légi biztonsági előírások
- Uniós feketelistára kerülnek a nem eléggé biztonságos légitársaságok
- Egységes, hitelkártya alakú uniós jogosítvány 2013-tól

Foglalkoztatás és szociális ügyek

- Az időszakos munkavállalóknak az állandókkal azonos feltételek és juttatások járnak
- Szakmák, képesítések kölcsönös elismerése az uniós minden országában
- A nemzeti munkajogra és a társadalombiztosításra nem terjed ki a szolgáltatási irányelv
- 500 millió euró „globalizációs alap” a munkahelyüket elvesztők foglalkoztatásának támogatására

A terrorizmus és a pénzmosás elleni harc

- A telekommunikációs cégeknek a terrorizmus elleni harc jegyében meg kell őrizniük a hívások adatait, de nem a tartalmukat
- A pénzintézetek 15 ezer euró feletti számlanyitáskor vagy átutalásnál kötelesek ellenőrizni az ügyfél személyazonosságát
- A kaszinóknak ellenőrizniük kell a 2000 eurónál többel játszó személyazonosságát
- Szigorúbb biztonsági intézkedések a reptereken, de testátvilágítás nélkül

Pénzügyi szolgáltatások

- 2010-től 100 ezer eurós kötelező bankbetét-garancia
- A könyvvizsgáló cégeknek igazolniuk kell az általuk auditáltaktól való függetlenségüket

Szabad mozgás és bevándorlás

- Az ellenőrzés nélküli határátkelést biztosító schengeni övezet kibővítése - Magyarországra is
- Közös szabályok az illegális bevándorlók fogadására és visszatérésük támogatására
- Büntetés az illegális bevándorlókat foglalkoztatóknak

Külpolitika, emberi jogok

- EP-felhívás: az egész világon töröljék el a halálbüntetést
- Szaharov-díj: az EP emberi jogi elismerése a gondolat szabadságáért
- EP-aggodalmak a kínai és oroszországi emberi jogi helyzet miatt
- EP: az USA zárja be a Guantanamo-i fogolytábor
- Parlamenti kritika a CIA európai tevékenysége felett szemelt hűnyó uniós tagállamoknak
- Izrael-Palesztina: a képviselők a „két állam” megoldás mellett

Intézményi döntések, bővítés

- Az EP csak José Barroso második, módosított listáját fogadta el az Európai Bizottság jóváhagyásakor

- Támogatás a lisszaboni szerződésnek az alkotmánytervezet kudarca után
  - Bővítés: EP-igen Bulgária és Románia EU-csatlakozásához
  - EP-támogatás a csatlakozási tárgyalások megkezdéséről Törökországgal, Horvátországgal és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal.
  - EP: a további bővítéseknél figyelembe kell venni az EU befogadási kapacitását
  - Parlamenti igen a szlovén, a ciprusi, a máltai és a szlovák euróra

Több uniós pénz a kiemelt célokra

- Költségvetési keret 2007-2013 - 4 milliárd euróval több az EP kiemelt céljaira: a külpolitikára, az innovációra, a

Tanács között:

- Munkaidő-irányelv: az EP három éven belül véget vetne a tizenkét hónapos átlagban számolt 48 órás maximális munkahét alóli kivételeknek
  - Energiapiac: a képviselők a gáz- és a villanyárampiacon a hatékonyság növelése érdekében tulajdonjogilag szétválasztanák a termelést és a szállítást
  - Telekommunikációs csomag: a hálózatokhoz való hozzáférés megkönnyítése a fogyasztóvédelem erősítése mellett
  - Roaming: olcsóbb sms-küldés és -fogadás másik tagállamban
  - Család és munka: javaslat az anyasági szabadság 18 hétre történő meghosszabbítására
  - Új diszkrimináció-elleni irányelv: a foglalkoztatáshoz,

strukturális támogatásokra és a környezetvédelemre

- 53 milliárd euró a hetedik kutatási keretprogramra, 309 millió a budapesti Európai Technológiai és Innovációs Intézetre
- 3,4 milliárd euró az európai műholdas rendszerre, a Galileóra
- 7 milliárd euró a tanulást támogató uniós programokra, például az Erasmusra.

Következik...

Jelentős jogszabályok, amelyekről várhatóan még ebben a ciklusban dönt az Európai Parlament, illetve azok, amelyeknél nézeteltérés van az EP és a tagállami kormányokat képviselő

szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása vallásra, fogyatéokra, korra, szexuális irányultságra való tekintet nélkül

- Új tőkekövetelményi előírások a felelőtlen hitelezési gyakorlatok ellen
- Határokon átnyúló egészségügy: betegmobilitás, könnyebb hozzáférés más tagállamok egészségügyi szolgáltatásaihoz
- Hajózás: új szabályok a hajók ellenőrzéséről, a zászló szerinti országok kötelezettségeiről, a balesetek és a tengerek szennyezésének megelőzéséről

Az alapvető jogok

Az Európai Unió mindig kiállt az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok mellett. Ennek megfelelően az Európai Unió az Amszterdami Szerződésben (Szerződés az Európai Unióról) kifejezetten megerősítette a szociális alapjogokhoz való ragaszkodását, majd később a Nizzai Szerződésben az alapvető jogok megsértésével szembeni fellépés iránti elkötelezettségét.

Az 1999. május 1-jén hatályba lépett Amszterdami Szerződés felsorolja az e jogok védelmét célzó eljárásokat. Általános alapelvként lefekteti, hogy az Európai Unió köteles tiszteletben tartani az emberi jogokat és azokat az alapvető szabadságjogokat, amelyeken az Unió alapul (a Szerződés 6. cikke).

A Nizzai Szerződés azután egy olyan eljárással tette mindezt teljesé, amelynek alapján az Unió felfüggesztheti valamely tagállam bizonyos jogait ezen elvek súlyos és sorozatos megsértése esetén (az Európai Unióról szóló Szerződés 7. cikkének (1) bekezdése). A tagjelölt országok kötelesek ezeket az elveket tiszteletben tartani, ha szándékukban áll csatlakozni az Unióhoz (az Európai Unióról szóló szerződés 49. cikke). Végezetül a Szerződés felhatalmazza az Európai Közösségek Bíróságát, hogy őrkdjék az alapvető jogok és szabadságjogok tiszteletben tartása felett (a Szerződés 46. cikke).

Célkitűzések és eredmények

Az Európai Unió célja az alapvető jogok védelmének biztosítása a közösségi jog megalkotása, alkalmazása és értelmezése terén. Hagyományos jogvédő funkciójukat tekintve a közösségi alapvető jogok az egyént védik a közösségi intézmények hatalmi túlkapásaival szemben.

Az Európai Parlament minden évben éves jelentést tesz közzé az emberi jogok helyzetéről a világban. E jelentésekben például szembeállt a dárfúri népirtással, a szabadságjogok Kínában tapasztalt megsértésével, valamint a Csecsenföldön elkövetett bűncselekményekkel.

Melyek az Európai Unió által elért eredmények?

A Bíróság joggyakorlata Melyek ezek a jogok?

A Bíróság már 1974-ben kinyilvánít

nította, hogy az alapvető jogok a jog általános alapelveinek részét képezik, ezeket védelmeznie kell, és ennek érdekében a tagállamok közös alkotmányos hagyományából fog meríteni.

A Bíróság joggyakorlatában a mai napig elismert legfontosabb egyéni alapjogok a következők: az emberi méltóság, az egyenlőség elve, a megkülönböztetésmentesség, az egyesülési szabadság, a vallás- és hitbéli szabadság, a magánélet védelme, az orvosi titok, a tulajdonjog, a munkavállalás szabadsága, a kereskedelem szabadsága, a gazdasági szabadság, a verseny szabadsága, a családi élet tiszteletben tartása, a hatékony jogi védelemhez és a méltányos eljáráshoz való jog, az otthon sérthetlensége, a vélemény és a közéleti szabadsága.

Milyen szankcióval sújtható e jogok valamelyikének megsértése?

Ha megállapítást nyer valamely alapvető jog megsértése, a Bíróság visszamenőleges hatállyal megsemmisíti a megtámadott aktust vagy cselekményt. Határozata köti valamennyi felet.

Ugyanakkor a Bíróság joggyakorlata egyes esetekben kijelölheti az alapvető jogok védelmének határait is.

Az alapvető jogok tiszteletben tartására az Európai Közösség kötelezett. A tagállamokat az e jogokat tartalmazó minimumszabályok csak a közösségi jog alkalmazása során kötik (EK-Szerződés, 10. cikk (5) bekezdés).

Amikor az intézmények a származtatott közösségi jog területén fogadnak el aktusokat az alapvető jogokkal kapcsolatosan, figyelemmel kell lenniük az emberi jogokra vonatkozó nemzetközi rendelkezésekre, és különösen tiszteletben kell tartaniuk az emberi jogokról szóló európai egyezményben foglalt normákat.

Az Alapjogi Charta

Az Alapjogi Chartát, amelyet az európai intézményeket, a nemzeti parlamentek képviselőit, jogászokat, egyetemi szakembereket és a civil társadalom képviselőit

Hans-Gert Pöttering elnök átveszi az EP nevében a romák jogainak védelméért adományozott díjat

összefogó konvent dolgozott ki, a nizzai Európai Tanács fogadta el mint ajánlást és hivatkozási alapot 2000 decemberében. Szövege kiegészíti az Európa Tanács által kezdeményezett, az emberi jogokról szóló európai egyezményt.

Nem képezi részét a Lisszaboni Szerződésnek, hanem nyilatkozat formájában annak egyszerű függeléke.

Célja kimondottan az egyéni alapjogok védelme az Európai Unió intézményei által, illetve az Unió szerződéseinek alkalmazásaképpen a tagállamok által elfogadott aktusok ellenében.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája – az Európai Unió történetében először – egységes szövegben jeleníti meg az európai polgárok, illetve az Unió területén élő valamennyi személy polgári, politikai, gazdasági és szociális jogainak összességét.

A Charta preambuluma szerint „az Unió az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás oszthatatlan és egyetemes értékein alapul, a demokrácia és a jogállamiság elveire támaszkodik. Tevékenységei középpontjába az egyént állítja, létrehozva az uniói polgárság intézményét és megteremtve a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló

társaságot.”

A jogokat hat nagy fejezet tartalmazza (Méltóság, Szabadságok, Egyenlőség, Szolidaritás, A polgárok jogai, Igazságszolgáltatás), egy hetedik fejezet pedig az általános rendelkezéseket sorolja fel.

Az egyetemesség elvének tiszteletben tartása érdekében a Chartában felsorolt jogok többsége állampolgárságtól és lakóhelytől függetlenül mindenkit megillet. Célja kimondottan az egyéni alapjogok védelme az Európai Unió intézményei által, illetve az Unió szerződéseinek alkalmazásaképpen a tagállamok által elfogadott aktusok ellenében.

Amikor az Európai Unió tagállamai felvetették az Alapjogi Charta megalkotásának gondolatát, annak státuszát nem szabályozták. A státusz kérdését a szöveg végleges elfogadásakor kellett volna megvizsgálni, és a kérdés tétje az volt, hogy a Chartát beilleszték-e a Szerződésekbe, aminek következtében jogi kényszerítő erővel rendelkezne az államok és a közösségi intézmények számára.

A Lisszaboni Szerződés következményeképpen az Alapjogi Charta jogi kényszerítő erővel rendelkezik 25 tagállam számára, míg az Egyesült Királyság és Lengyelország felmentést kap alkalmazása alól.

www.euparl.europa.eu

dEPutáció

Szerkeszti:

Demeter Szilárd

Lapterv és tördelés:

Mohácsi László-Árpád

Kiadja

Tőkés László EP-képviselő

Sajtóirodája

A Zöldek-Európai Szabad Szövetség
támogatásával

The Greens | European Free Alliance
in the European Parliament